

บทความวิจัย

เรื่อง วัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่นมองผ่านการ์ตูน : เรื่อง ยอดนักสืบจิ๋ว โคนัน

โดย

นางสาวอุษณิษา สถิตยส์สถาพร

รหัสนักศึกษา 05550647

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450 109 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2558

กิตติกรรมประกาศ

การทำบทความวิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่นมองผ่านการ์ตูน : เรื่อง ยอดนักสืบจิ๋ว โคนัน” จะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีมิได้เลยหากขาดความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญส่ง ชัยสิงห์กานานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัย ที่ให้คำแนะนำในการทำบทความวิจัยฉบับนี้ ขอขอบพระคุณในการเสียสละเวลา เพื่อดูแล แก้ไข วิจารณ์ให้บทความวิจัยนี้มีระบบ และชี้แนะข้อมูล รวมไปถึงแนวทางการทำวิจัยที่ถูกต้อง เป็นขั้นตอน ผู้ศึกษารู้สึกสำนึกในความกรุณา และขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ภาคปรัชญาทุกท่าน สำหรับความกรุณาให้ความรู้ การชี้แนะแนวทางต่างๆ คำอธิบายรายละเอียดที่เอื้อต่อการทำบทความวิจัยเล่มนี้

ขอขอบคุณทุกคนในครอบครัว ที่คอยให้ความรัก ความเข้าใจ และกำลังใจ รวมทั้งเป็นผู้สนับสนุนที่ให้โอกาสแก่ผู้ศึกษาในการศึกษาที่ดีมาตลอด

นอกจากนี้ขอขอบคุณเพื่อนๆทุกคนทุกคนที่คอยถามไถ่เรื่องบทความวิจัย และให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ คำปรึกษาที่ดี และขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในบทความวิจัยที่ไม่ได้เอ่ยถึงอีกหลายท่านมา ณ ที่นี้ด้วย

หากพบความผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาขอกราบขอภัยมา ณ ที่นี้ด้วย และหวังว่าบทความวิจัยฉบับนี้ คงจะมีประโยชน์ไม่มากนักน้อยต่อผู้ที่สนใจจะศึกษาในเรื่องนี้หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป

อุษณิษา สถิตย์สถาพร

หัวข้อบทความวิจัย	วัฒนธรรมของประเทศไทยที่มองผ่านการ์ตูน : เรื่องของนักสืบจิ๋ว โคนัน
ชื่อนักศึกษา	นางสาว อุษณิษา สถิตย์สถาพร
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญส่งชัยสิงห์กานานนท์
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	๒๕๕๘

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมในด้านต่างๆของคนญี่ปุ่นและเพื่อศึกษาถึงรูปแบบและลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมญี่ปุ่นผ่านการนำเสนอในรูปแบบของการ์ตูนที่ถ่ายทอดผ่านทางการ์ตูนเรื่องของนักสืบจิ๋ว โคนันของอาโอยาม่า โทโซ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาหาข้อมูลจากในหนังสือ เอกสาร และการ์ตูนเรื่องของนักสืบจิ๋ว โคนัน เพื่อนำมาใช้รวบรวมเป็นหลักฐาน แล้วนำมาวิเคราะห์พร้อมสรุป ผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมของประเทศที่พบในการ์ตูนสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้แก่ประเทศญี่ปุ่น ที่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กๆน้อยๆแต่ด้วยความที่เป็นประเทศญี่ปุ่น การใส่ใจในเรื่องเล็กๆน้อยๆนั้นคือจุดที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาในประเด็นนี้

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	ข
บทคัดย่อ	ค
สารบัญ	ง
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
จุดประสงค์ของการศึกษา	2
ขอบเขตของการศึกษา	2
วิธีดำเนินการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
2. ปรากฏการณ์การก้าว.....	7
- ขอดนักสืบจิ๋ว โคนัน	11
3. วัฒนธรรมผ่านการ์ตูน	13
- วัฒนธรรมด้านเครื่องแต่งกาย.....	14
- วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน.....	20
- วัฒนธรรมด้านที่อยู่อาศัย	24
- วัฒนธรรมทางด้านกิจกรรม	26

สารบัญ

	หน้า
- วัฒนธรรมด้านประเพณีประจำปี	29
4. บทสรุป	33
บรรณานุกรม	34
ประวัติผู้ศึกษา	35

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อพูดถึงการ์ตูน ในบ้านเราดูเหมือนจะคุ้นเคยกับการ์ตูนจากญี่ปุ่นมานานหลายสิบปีแล้ว ไม่ว่าจะในรูปแบบหนังสือการ์ตูนหรือการชมภาพยนตร์การ์ตูนทางทีวี แต่โดยแท้จริงแล้วปัจจุบันการ์ตูนจากแดนอาทิตย์อุทัยได้ประกาศศักดาความเกรียงไกรไปทั่วโลกแล้ว คือไม่เฉพาะแต่ในเอเชียเท่านั้น แม้แต่ในยุโรปตลอดจนอเมริกาก็ดูการ์ตูนญี่ปุ่นบุกเข้าตีตลาดได้สำเร็จ

การ์ตูนได้รับการยกสถานะให้สูงขึ้น คือมิใช่เป็นเพียงแค่สิ่งบันเทิงสำหรับเด็กเท่านั้น แต่ยังเป็นงานระดับวรรณกรรมที่ผู้ใหญ่อ่าน ส่งผลให้มีการผลิตการ์ตูนขึ้นอย่างหลากหลายในตลาดของญี่ปุ่น ทั้งการ์ตูนที่มีเนื้อหาสำหรับเด็กโดยเฉพาะ การ์ตูนสำหรับผู้ใหญ่โดยเฉพาะ การ์ตูนสำหรับเด็กผู้ชาย การ์ตูนแนวเด็กผู้หญิง การ์ตูนของพวกนักธุรกิจ หรือแม้กระทั่งการ์ตูนสำหรับประกอบตำราทางวิชาการก็ยังมี คนญี่ปุ่นจึงอ่านการ์ตูนกันทุกเพศทุกวัย อีกทั้งชาวญี่ปุ่นใช้การ์ตูนเป็นเครื่องมือหลักอันหนึ่งในการปลูกฝังค่านิยมที่ถือว่ามีคุณค่าหรือค่านิยมประจำชาติให้แก่ประชาชนรุ่นแล้วรุ่นเล่า

ยอดนักสืบจิ๋วโคนัน (ญี่ปุ่น: 名探偵 コナン Meitantei Conan) เป็นการ์ตูนญี่ปุ่นเรื่องยาวแนวสืบสวนสอบสวน เรื่องและภาพโดย อาโอยาม่า โทชิ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับคุโด ชินอิจิ นักสืบนักเรียนมัธยมปลายวัย 17 ปีที่แอบชอบลูกสาวของ โมริ โทโกโร่ ที่ชื่อ โมริ รัน ซึ่งคุโด ชินอิจิถูกขนานนามว่า "ยอดนักสืบแห่งปีเฮย์เซย์" ได้แอบดูการเจรจาลับของชายชุดดำ โดยไม่ระวังว่าชายชุดดำอีกคนได้แอบลอบทำร้ายจากด้านหลัง แล้วถูกจับกรอกยาพิษที่ระบุว่าถูกผลิตภายในองค์กรของพวกเขา แต่ยาพิษนั้นกลับทำให้ชินอิจิตัวเล็กลงจนกลายเป็นเด็กอายุ 7 ขวบ จึงเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น เอโดงาวะ โคนัน เพื่อปกปิดตัวจริง ด้วยความช่วยเหลือของ ดร. อาคาสะ ฮิโรชิ และเพื่อสืบหาเบาะแสร่องรอยของชายชุดดำ รวมทั้งเพื่อนายาแก้พิษกลับมา เขาจึงได้ไปอยู่กับโมริ รันเพื่อนตั้งแต่สมัยเด็กที่สำนักงานนักสืบโมริ ซึ่งมีพ่อของรัน โมริ โทโกโร่เป็นนักสืบเอกชน แต่ทว่าโทโกโร่เป็นนักสืบที่พึ่งพาอะไรไม่ได้เลย โคนันซึ่งเป็นร่างเด็กของชินอิจิจึงได้ใช้อุปกรณ์ที่ประดิษฐ์โดย ดร. อาคาสะ ฮิโรชิ ช่วยคลี่คลายคดีต่างๆแทน โทโกโร่เพื่อให้โทโกโร่มีชื่อเสียงขึ้นมา และรอผู้จ้างวานที่จะได้เบาะแสของชายชุดดำ ชินอิจิเพราะอยู่ในร่างของเด็กจึงต้องกลับไปเรียนหนังสือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่โรงเรียนประถมเทตัน

ใหม่อีกครั้ง และได้ก่อตั้งขบวนการนักสืบเยาวชนกับเพื่อนร่วมชั้นอย่าง โยชิคะ อายุมิ, ชิบูรายะ มิซึฮิโกะ, และ โคอิจิมะ เก็นตะ

การสืบหาชายชุดดำและยาแก้พิษของโคนันก็ได้ดำเนินเรื่อยมา ได้เกิดคดีต่างๆและมีการค้นพบบุคคลสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพวกชายชุดดำมากขึ้นอย่าง มิยาโนะ อาเคมิ หนึ่งในสมาชิกปลายแถวในองค์กรชุดดำ มิยาโนะ ชิโอะหรือไฮบาระ ไอ มีใ้คิดเนมว่าเซอร์ร็อดดีตสมาชิกองค์กรชุดดำ และนักวิทยาศาสตร์ผู้ประดิษฐ์คิดค้นยา APTX4869 ที่ทำให้โคนันตัวเล็กลงอีกด้วย

การ์ตูนเรื่องยอดนักสืบจิ๋ว โคนัน เป็นการ์ตูนเรื่องยาวที่มีเนื้อหาหลักเกี่ยวกับคดีฆาตกรรมและนำมาซึ่งการสืบสวนสอบสวน และยังสะท้อนถึงวัฒนธรรมที่หลากหลายที่นำมาสอดแทรกกับเหตุการณ์คดีฆาตกรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า นอกจากวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมแต่ดั้งเดิมของชาวญี่ปุ่นแล้ว ยังนำเสนอให้เห็นถึงภาพของสังคมญี่ปุ่น และความคิดของชาวญี่ปุ่น อีกทั้งยังสอดแทรกข้อคิดคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมต่างผสมผสานกันทำให้ผู้ชมได้เพลิดเพลินไปพร้อมกับการ์ตูน และได้รับการปลูกฝังจิตใต้สำนึกของชาวญี่ปุ่น ส่งผลให้วัฒนธรรมของญี่ปุ่นมีอัตลักษณ์ที่ชัดเจน และการนำไปประยุกต์ตามโลกสมัยใหม่นั้นเป็นเหตุผลที่ว่าทำไมเราจึงเห็นญี่ปุ่นอยู่ในทุกๆที่ แม้แต่ในภาพยนตร์ของฮอลลีวูด

จากความน่าสนใจดังกล่าว ผู้วิจัยใคร่ศึกษา “ วัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่นมองผ่านการ์ตูนเรื่องยอดนักสืบจิ๋ว โคนัน ” เพื่อเป็นประโยชน์กับผู้สนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และขนบธรรมเนียมของชาวญี่ปุ่น

จุดประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมในด้านต่างๆของคนญี่ปุ่นที่ถ่ายทอดผ่านทางการ์ตูนเรื่อง “ ยอดนักสืบจิ๋ว โคนัน ”
2. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบและลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมญี่ปุ่นผ่านการนำเสนอในรูปแบบของการ์ตูน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ศึกษาเฉพาะความเป็นมาของการ์ตูนญี่ปุ่น
2. ศึกษาจากการดูการ์ตูนเรื่อง “ ยอดนักสืบจิ๋ว โคนัน ”
3. ศึกษาข้อมูลทีอธิบายเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่สามารถเชื่อมโยงกับการ์ตูนเรื่อง “ยอดนักสืบจิ๋ว โคนัน ”

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กำหนดที่มาและความสำคัญของปัญหา
2. ศึกษาจากการชมการ์ตูนเรื่อง “ ยอดนักสืบจิ๋ว โคนัน ”
3. เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยจากบทความ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง และสื่อออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ต
4. วิเคราะห์ข้อมูลและเรียบเรียงข้อมูล
5. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ
6. เรียบเรียงผลการศึกษาในรูปแบบของบทความวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีความเข้าใจเกี่ยวกับบุคลิกนิสัยของคนญี่ปุ่นที่สอดแทรกอยู่ในการ์ตูน
2. ได้ทราบถึงความเป็นวัฒนธรรมของคนญี่ปุ่นที่สอดแทรกอยู่ในการ์ตูน

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่ใช้เป็นกรอบความคิดในการวิจัยได้แก่ เอกสารเกี่ยวกับการ์ตูนญี่ปุ่น และเอกสารเกี่ยวกับวัฒนธรรมของคนญี่ปุ่น

1. เอกสารที่เกี่ยวกับการ์ตูนญี่ปุ่น

วิริยะ เพียรกิจจา (2550) ได้เขียนหนังสือเรื่อง นี้แหละญี่ปุ่น ความว่า หากย้อนหลังไปในระยะก่อนที่ญี่ปุ่นจะมีการ์ตูนเป็นเรื่องเป็นราวอย่างที่ได้รับความนิยมกันในทุกวันนี้ ญี่ปุ่นมีเพียงการ์ตูนที่เป็นภาพวาดเป็นภาพๆ เพื่อใช้ประกอบเล่านิยาย นิทาน ให้เด็ก ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนิทานพื้นบ้าน ต่อมาเมื่อมีการวาดการ์ตูนเป็นเรื่องเป็นราว การ์ตูนที่วาดขึ้นในช่วงแรกจะมุ่งให้ความบันเทิงสำหรับเด็กโดยเฉพาะ โดยจะวาดภาพให้ดูง่ายและมีเนื้อหาที่เบาๆอ่านแล้วสบายใจพร้อมแทรกฝังด้วยเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรมเบื้องต้นไปด้วย การ์ตูนญี่ปุ่นถือเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ใช้สร้างคนในชาติ เพราะหากสังเกตในเนื้อหาของการ์ตูนให้ดีจะพบว่ามีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมหลายประการเอาไว้ ไม่ว่าจะเป็นความมีระเบียบวินัย ความขยันขันแข็งไม่ย่อท้อ ต่ออุปสรรคความยากลำบาก ความสามัคคีในหมู่เพื่อนฝูง การสุจริตซื่อตรงต่อหน้าที่ ตลอดจนการพิทักษ์

คุณธรรมความดีความถูกต้องในสังคม สิ่งเหล่านี้จะพบเห็นได้ชัดเจนยิ่งโดยเฉพาะการ์ตูนสำหรับเด็ก เนื่องจาก ญี่ปุ่นใช้การ์ตูนเป็นเครื่องมือหลักอันหนึ่งในการปลูกถ่ายค่านิยมที่มีคุณค่าหรือค่านิยมประจำชาติให้แก่รุ่นสู่รุ่นเสมอ

momoko (2557) ได้เขียนบทความเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมญี่ปุ่นใน <http://www.marumura.com/culture/?id=4949> ได้กล่าวว่า เมื่อกล่าวถึงวัฒนธรรมของญี่ปุ่น เราต่างยอมรับว่าเป็นวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์มาก และเป็นที่รู้จักเป็นวงกว้างในระดับนานาชาติ เมื่อเทียบกับขนาดของประเทศที่มีขนาดเล็ก เพียงแค่เราเห็นสถาปัตยกรรม อาหาร หรือการแต่งกายของวัฒนธรรมญี่ปุ่น เราก็สามารถจะแยกแยะระบุและเชื่อมโยงได้ทันทีไปถึงประเทศที่เป็นเกาะเล็กๆ ในทวีปเอเชีย หรือคือ ญี่ปุ่นนั่นเอง

แล้วชาวญี่ปุ่นทำอะไรถึงทำให้วัฒนธรรมของชาติตนได้เป็นที่รู้จัก และที่สำคัญก็คือจดจำได้ทั่วโลก เช่นนี้ เริ่มจากการที่ญี่ปุ่นมีสภาพภูมิประเทศเป็นเกาะ ไม่มีอาณาเขตทางบกติดต่อกับประเทศใดๆ ทำให้ชาวญี่ปุ่นสามารถจะพัฒนา และสร้างวัฒนธรรมของตนขึ้นมาโดยได้รับอิทธิพลจากประเทศอื่นๆ น้อย แม้จะมีพื้นฐานหลายอย่างมาจากประเทศจีน แต่ญี่ปุ่นยังแยกความคล้ายคลึงออกห่างจากประเทศจีนซึ่งเป็นรากเหง้าของตนได้ในที่สุด และพัฒนาวัฒนธรรมประเพณีของตนตามทิศทางของตนเอง ส่งผลให้วัฒนธรรมของญี่ปุ่นมีอัตลักษณ์ที่ชัดเจน ประการต่อมา คือ ความเป็นชาตินิยม ที่มีสำนึกในเรื่องความรักชาติสูง ซึ่งนอกจากจะถูกถ่ายทอดผ่านอุปนิสัยที่เคารพกฎระเบียบแล้ว ยังแสดงออกผ่านการรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นธรรมเนียมปฏิบัติของตนเอาไว้ตามชุมชนต่างๆ ในแต่ละภูมิภาคของประเทศ และที่จะขาดไปไม่ได้เสียเลยก็คือ การนำไปประยุกต์ตามโลกสมัยใหม่ นั่นเป็นเหตุผลว่าทำไมเราจึงเห็นญี่ปุ่นอยู่ในทุกๆ ที่ แม้แต่ในภาพยนตร์ของฮอลลีวูด ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่น่าสนใจซึ่งความไฮเทค ทันสมัยสามารถจะอยู่ร่วมกันกับศิลปะประเพณีที่มีมานานเป็นร้อยๆ ปีได้อย่างที่ไม่มีประเทศใดทำได้เหมือน

กล่าวถึงวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่สะท้อนอยู่ในการ์ตูน การ์ตูนของญี่ปุ่นเป็นสิ่งที่กล่าวได้ว่าอ่านได้ทั้งเด็ก และผู้ใหญ่ และมีแทบจะทุกประเภทเลยทีเดียวไม่ว่าคุณจะเป็นคอแนวไหน ทั้งแนวแอ็คชั่น รัก โรแมนติก แฟนตาซี หรือคอกีฬา และการ์ตูนของญี่ปุ่นสะท้อนลักษณะสังคมของเขาเป็นอย่างดี รวมถึงวัฒนธรรมด้วย การ์ตูนญี่ปุ่นนั้นมีหลายเรื่องทีเดียวที่ออกจะเป็นการบอกเล่า หรือเสียดสีสังคมของตนเอง ตรงไปตรงมา แต่เราจะพูดถึงในแง่ของวัฒนธรรมกัน ในตอนนี้ ตัวอย่างทางวัฒนธรรมที่เห็นชัดเลยก็คือ ชูคิโมโนของญี่ปุ่นนั่นเอง ที่ไม่ว่าใครเห็นก็บอกได้อย่างเต็มปากเลยว่านี่คือ กิโมโน และเป็นชุดประจำชาติของญี่ปุ่น ต่อให้เป็นชาวตะวันตกที่ห่างไกลแค่ไหน ชูคิโมโนตลอดจนชุดยูคาตะเป็นหนึ่งในวัตถุทางวัฒนธรรมที่ได้รับความนิยมมากที่สุดอย่าง

หนึ่งเลยที่เดียว เพราะนอกจากจะยังมีการใส่ในชีวิตประจำวันให้เห็นประปรายบ้างแล้ว ก็ยังถูกดัดแปลงเสียให้มีความน่ารัก กระฉับกระเฉง เป็นกิโมโนลูกผสม กิโมโนเช่นนี้ปรากฏอยู่ในการ์ตูนหลายๆ เรื่องเป็นเครื่องแต่งกายของตัวละคร และต่างถูกดัดแปลงไปหลากหลายแบบ และในการ์ตูนบางเรื่องที่ไม่ได้มีฉากเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศญี่ปุ่นแต่อย่างใดเลย ก็อาจจะมีภาพตัวละครใส่ชุดยูคาตะ หรือกิโมโนกำลังอยู่ในเทศกาลแบบญี่ปุ่นให้แฟนๆ ได้เก็บสะสมภาพกัน และมีภาพเช่นนี้แทบจะทุกเรื่องซึ่งเป็นการเน้นย้ำและสร้างความเชื่อมโยงกับญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นไปอีก

หรืออย่างเรื่อง Mobile Suit Gundam เองที่ในส่วนของศิระของหุ่นได้รับแรงบันดาลใจมาจากหมวกเกราะของซามูไรในยุคก่อนหน้านี้ หรือจะเป็นเรื่องของการนำเอาตำนานพื้นบ้าน เรื่องเล่าสาธณะที่มีอยู่ก่อนแล้วมาดัดแปลง ยำใหญ่เสียใหม่ได้ออกมาเป็นการตูนสนุกๆ ที่ทำให้ผู้อ่านเองรู้สึกมีความใกล้ชิดกับวัฒนธรรมหรือเข้าถึงบรรพบุรุษได้ง่ายขึ้นโดยไม่รู้สึกว่าเป็นเรื่องล้าหลัง ล้าสมัย เช่น การ์ตูนเรื่อง อินุยาอะ เทพอสูรจิ้งจอกเงิน ที่นำเอาตำนานเรื่องเทพภูตผีปีศาจของญี่ปุ่น และศาสนาชินโตมาผูกเป็นเรื่องราว หรือจะเป็น เรื่องนารูโตะ นินจาคาถาโอ้โฮเฮะ ที่ทุกคนรู้จักกันดี ก็เป็นการกล่าวถึงนินจา อาชีพที่เคยมีอยู่ในสมัยหนึ่ง หรือจะเป็นการนำเอาประวัติศาสตร์มาแต่งเสียใหม่อย่างสร้างสรรค์ผ่านการตีความใหม่ เช่นเรื่อง กินทามะ ที่เป็นยุคสมัยที่ญี่ปุ่นถูกบังคับให้เปิดประเทศจากชาวตะวันตก และมีกลุ่มซามูไรหัวอนุรักษ์ที่ไม่เห็นด้วย ก็ถูกตีความเสียตามเรื่องว่าชาวตะวันตก กลายเป็นพวกเอเลี่ยนเป็นพวกแปลกปลอมที่เข้ามาในเอโดะ เหล่านี้เป็นแค่เพียงตัวอย่างเท่านั้นเอง ยังมีการ์ตูนอีกหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับซามูไร อาหารญี่ปุ่น หรือตำนาน วัฒนธรรมของญี่ปุ่นจึงไม่มีวันเก่า สิ่งเหล่านี้เป็นการประยุกต์ของเดิมที่มีอยู่ หรือต่อยอดขึ้นไป ตัวคนรุ่นใหม่เองก็ได้มีโอกาสที่จะเรียนรู้เข้าถึงและซึมซับวัฒนธรรมของตนได้อย่างต่อเนื่องในชีวิตประจำวันผ่านสื่ออย่างเช่นหนังสือการ์ตูนที่ค่อนข้างเข้าถึงคนทุกประเภท

2. เอกสารเกี่ยวกับวัฒนธรรมของคนญี่ปุ่น

มณฑา พิมพ์ทอง (2543) ได้แปลหนังสือเรื่อง ธรรมเนียมญี่ปุ่น ได้ความว่า คำว่า "ฉิกิตะริ" มีความหมายตามตัวอักษรว่า "ทำมา" หมายถึงขนบธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงเดี๋ยวนี้ ทุกประเทศต่างมีขนบธรรมเนียมประเพณีของตนเองและประชาชนได้สร้างวัฒนธรรมของตัวเองขึ้นจากการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีนั้น "ฉิกิตะริ" ของคนญี่ปุ่นถือกำเนิดขึ้นตามประวัติศาสตร์อันยาวนาน และสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันและบางครั้งอาจจะดูไม่มีเหตุผลแม้แต่กับคนญี่ปุ่นยุคปัจจุบันเอง "ฉิกิตะริ" ซึ่งเกี่ยวข้องกับเสื้อผ้า อาหารการกิน ที่อยู่อาศัยในชีวิตประจำวันและการคบหาสมาคมของผู้คน โดยเฉพาะรูปแบบของพฤติกรรมที่ว่า

"กลุ่มสำคัญกว่าปัจเจกชน" (โคะจิน โยะริ โชะฉิกิยูเซ็น) "ข้างในกับข้างนอก" (อุชิ โทะ โซโตะ) "ความสัมพันธ์แบบแนวตั้ง" (โจกะคันเกะอิ) จึงดูเป็นเรื่องแปลกสำหรับชาวต่างประเทศ

สรุปการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนเอกสารที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ทำให้เข้าใจถึงวัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่นมากขึ้น และทำให้เห็นถึงการมองการ์ตูนญี่ปุ่นในอีกแง่มุมที่ไม่ใช่การอ่านเพื่อความบันเทิงเพียงเท่านั้น หากเรามองในอีกแง่มุมหนึ่งคือแง่มุมที่การ์ตูนให้ความรู้และเราเองก็ศึกษาเรื่องต่างๆผ่านการ์ตูนได้นั้นเป็นทัศนคติที่แตกต่างออกไป

การ์ตูนเรื่องยอดนักสืบจิ๋ว โคนัน มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่นสอดแทรกอยู่เป็นจำนวนมาก รวมไปถึงวัฒนธรรมรอง เช่น การทักทาย มารยาทต่างๆ ขนบธรรมเนียมดั้งเดิม อีกทั้งเทศกาลต่างๆ การ์ตูนญี่ปุ่นไม่ได้ให้เพียงความเพลิดเพลินเท่านั้นแต่ยังเป็นการเผยแพร่อิทธิพลทางวัฒนธรรมเข้าสู่ประเทศที่ได้รับชม และซึมซับรายละเอียดของวัฒนธรรมที่สอดแทรกอยู่ในตัวการ์ตูนอย่างไม่คาดคิด ถือเป็นความสำเร็จที่ประเทศญี่ปุ่นได้ขยายอิทธิพลทางวัฒนธรรมผ่านสินค้าที่ใช้เนื้อเรื่องสื่อถึงความชัดเจนของความเป็นชาติ ซึ่งได้รับผลตอบแทนที่ดีและความนิยมเป็นอย่างมากอีกด้วย

บทที่ 2

ปรัชญากับการ์ตูน

ทุกชนชาติย่อมมีภาษาและวัฒนธรรมของตนเอง ที่โดดเด่นและแตกต่างกันออกไป รวมไปถึงศิลปะ ที่ก็เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน แต่ละชาติต่างก็มีรูปแบบทางศิลปะที่แตกต่างและโดดเด่นในแนวทางของตนเอง ดังนั้นก็คงจะไม่แปลกอะไร ที่รูปแบบของศิลปะที่ถูกเรียกว่า ‘การ์ตูน’ จะแตกต่างกันออกไปในแต่ละประเทศแต่ละวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน

นับตั้งแต่มนุษย์ถ้ำคนแรกเรียนรู้ที่จะขีดเขียนรูป บันทึกเรื่องราวต่างๆบนผนังถ้ำ ศิลปะแขนงนี้ก็ได้ถูกพัฒนารูปแบบต่อยอดมาเรื่อยๆ จากภาพศิลปะต่างๆในช่วงยุคเรอเนสซองซ์ จนถึงภาพถ่ายเส้นล้อการเมืองที่ริเริ่มโดยชนชาวฝรั่งเศส ก่อนจะกลายมาเป็นหนังสือการ์ตูนอ่านเป็นเล่มเช่นปัจจุบันในที่สุด

นิยามความหมายเกี่ยวกับการ์ตูน การ์ตูนอาจจะมี ความหมายแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ตรงหรือการรับรู้ภาพลักษณ์ผ่านสื่อต่างๆ แต่ความหมายของการ์ตูนถูกนิยามไปในทิศทางเดียวกัน (กาญจนา แก้วเทพ, ตปากร พุทธเกษตรและภัทรา บุรารักษ์, 2555 : 25-26)

Cartoon หรือการ์ตูน เป็นคำที่มีต้นกำเนิดมาจากคำว่า Carton ซึ่งเป็นภาษาฝรั่งเศสแปลว่ากระดาษ หรือกระดาษการ์ด (paper card)

ในหนังสือ A Dictionary of Art Terms and Techniques (1969) กล่าวถึงความหมายของคำว่าการ์ตูนไว้ว่า การ์ตูนหมายถึงภาพถ่ายเส้นเชิงล้อเลียนตลกขบขันที่มักจะวาดเป็นลายเส้นอย่างง่าย โดยมีจุดประสงค์เพื่อความสนุกสนาน การศึกษา ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือสังคม

นอกจากนี้ยังมีคำอื่นๆที่หมายความถึงการ์ตูนอีกหลายคำ อาทิเช่น

Comic เป็นภาษาละตินความหมายเกี่ยวข้องกับความสุขสนาน(Comedy)

Caricature เป็นศัพท์จากภาษาอิตาลีแปลว่า บรรลุหรือบรรลุใน The Encyclopedia America ได้ให้ความหมาย การเขียนภาพลายเส้นหรือสัญลักษณ์ที่มุ่งเน้นแนมคนใดคนหนึ่งเพื่อแสดงอารมณ์ขันและทำให้เกิดความขบขันเป็นประการสำคัญ หรือการ์ตูนการเมือง

Illustrated Tale หรือนิยายภาพ เป็นการเขียนเล่าเรื่องด้วยภาพ

Animation หมายถึงการสร้างภาพเคลื่อนไหวด้วยวิธีการนำภาพการ์ตูนภาพที่มีความต่อเนื่องกัน มาฉายในความเร็วที่เหมาะสมจนเกิดเป็นภาพลวงตาของการเคลื่อนไหวขึ้นมา

แต่ในประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นผู้นำของการ์ตูนจะใช้คำว่า มังงะ (Manga) ซึ่งหมายถึงการ์ตูนในสิ่งพิมพ์และอะนิเมะ (Anime) ซึ่งหมายถึงภาพยนตร์ญี่ปุ่นตามภาษาของญี่ปุ่น

การ์ตูนเป็นรูปแบบหนึ่งของสื่อที่เข้าถึงได้ง่ายสำหรับทุกคน อีกทั้งยังมีแนวคิดที่ดี เหมาะสำหรับเด็กและผู้ใหญ่ จึงเห็นได้ว่าการ์ตูนไม่ได้ให้เพียงแค่ความบันเทิงเท่านั้น เนื่องจากวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่มีความหลากหลายและแตกต่างกันออกไป ทำให้การ์ตูนมีความแตกต่างที่หลากหลาย อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับยุคสมัยและบริบททางสังคม เกิดเป็นการ์ตูนที่สะท้อนลักษณะสังคมออกมาได้อย่างดี ไม่ว่าจะทั้งด้านดีของสังคมที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าทางความคิดหรือทางเทคโนโลยีเรื่องต่างๆ หรือด้านมืดที่เป็นอีกมุมที่เสียดสีสังคมออกมา ความหลากหลายของการ์ตูนถูกนำเสนอออกมาในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบอกเล่าทางคำพูด หรือด้วยภาพวาดที่ผ่านจินตนาการของผู้เขียนให้ทุกคนได้รับชม

ในฟากของซีกโลกตะวันตกนั้น คงต้องนับให้อเมริกาเป็นแหล่งบุกเบิกและให้กำเนิดการ์ตูนที่โด่งดังออกมาหลากหลายเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการ์ตูนในรูปแบบหนังสือ ไปจนถึงภาพยนตร์อนิเมชัน แต่หากจะนับประเทศที่มีอิทธิพลในฝั่งเอเชียจริงๆ ก็คงไม่มีใครเกินญี่ปุ่น จากความปราชัยในยุคสงครามโลกครั้งที่สอง ทำให้ญี่ปุ่นต้องเร่งรีบก่อร่างสร้างตัวขึ้นมาใหม่เป็นการด่วนจนพวกเขาลุกขึ้นมาผงาดในฐานะประเทศที่มั่งคั่งร่ำรวยทางเศรษฐกิจและมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีลำดับต้นๆของโลกในปัจจุบัน แต่พวกเขาก็ไม่ได้ละทิ้งสื่อที่เรียกว่าการ์ตูน และพัฒนามันจนกลายเป็นสินค้าออกทางวัฒนธรรมที่สำคัญ จนหลายๆคนต่างกล่าวขานกันว่า ชาวญี่ปุ่นสร้างชาติขึ้นมาด้วยการ์ตูน

การ์ตูนญี่ปุ่นที่วาดขึ้นในช่วงแรกนอกจากที่เป็นแนวล้อเลียนเสียดสีทางการเมืองแล้ว ยังมุ่งให้เป็นความบันเทิงสำหรับเด็กโดยเฉพาะ โดยจะวาดภาพให้ดูง่ายๆด้วยเนื้อหาเบาๆอ่านแล้วสบายใจแถมแทรกฝังด้วยเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรมเบื้องต้นไปด้วยแต่แล้วการ์ตูนญี่ปุ่นก็มีการปรับตัวครั้งใหญ่ขึ้นในช่วงหลัง

สงครามโลกครั้งที่2นี้เองด้วยฝีมือของศิลปินอัจฉริยะนามเท็ดซีกะ โอซามุที่ได้ปฏิวัติการ์ตูนญี่ปุ่นอย่างขนานใหญ่ทั้งด้านเนื้อหาสาระและเทคนิคการวาด

เท็ดซีกะ โอซามุได้สร้างสรรค์เสน่ห์ให้แก่การ์ตูนญี่ปุ่นด้วยการใช้เทคนิควาดภาพลงเป็นช่วงๆอย่าง ต่อเนื่องโดยในแต่ละหน้าจะแบ่งออกเป็นช่วงๆแต่ละช่วงอาจมีขนาดใหญ่เล็กไม่เท่ากันช่องหนึ่งๆจะแสดง ท่วงท่าของตัวการ์ตูนที่คุณประคิดประต่อจนดูราวกับเป็นภาพยนตร์อีกทั้งภาพที่ปรากฏในแต่ละช่องจะมีเหลี่ยม มุมและระยะที่หลากหลายช่วยให้ได้ภาพที่ดูเป็นสามมิติสมจริงชวนดูยิ่งขึ้นการปฏิรูปที่แหวกแนวของเขา ดังกล่าวทำให้มีบางคนกล่าวว่าเขาคือผู้นำแห่งยุคฟื้นฟูวงการการ์ตูนของญี่ปุ่นเลยทีเดียว โอซามุมิได้สร้างสรรค์ เพียงแค่ผลงานการ์ตูนอันยอดเยี่ยมเท่านั้นแต่อัจฉริยภาพของเขาได้สร้างความศรัทธาจุดประกายไฟแห่งความ มุ่งมั่นให้เจิดจรัสขึ้นในดวงใจของนักวาดรุ่นใหม่ที่ตามมา (วิริยะ เพียรกิจจา, 2550: 35-40)

ลักษณะของการ์ตูนญี่ปุ่นแตกต่างอย่างยิ่งกับหนังสือนิยายภาพหรือหนังสือนิทานประกอบภาพเพราะ การ์ตูนญี่ปุ่นมีเรื่องของการ์ตูนและการฟังพอๆกับการอ่าน ใช้เทคนิคการตัดต่อมุมมองแบบกล้องภาพยนตร์ ตา ของการ์ตูนที่มีขนาดใหญ่ทำให้ผู้อ่านรับรู้ความรู้สึกของตัวละครได้จากดวงตา และคำบรรยายเสียงของภาพ ทำ ให้อ่านได้เร็ว บางครั้งไม่จำเป็นต้องอ่านคำบรรยายในบอลดูเลยด้วยซ้ำ ก็ยังสามารถเข้าใจเนื้อเรื่องเกือบ ทั้งหมด ซึ่งนี่คือเอกลักษณ์ของการ์ตูนญี่ปุ่น นอกจากนี้สิ่งหนึ่งที่มีเฉพาะในการ์ตูนญี่ปุ่นนั่นก็คือ ความคิดเชิง ประชญาบางอย่างที่แฝงซ่อนอยู่ในเนื้อหา แม้เนื้อหาจะหนักหน่วง แต่ฝีมือการผูกเรื่องและลายเส้นการ์ตูน กลับ ทำให้เรื่องเหล่านั้นเบาลง และซึมซับผ่านเยาวชนนักอ่านไปอย่างไม่รู้ตัว

ดัชนีความสงบสุขของโลกชี้ให้เห็นว่าประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่สงบสุขมาก จากสถิติการก่อ อาชญากรรมในญี่ปุ่นมีจำนวนครั้งน้อยมากหากเทียบกับจำนวนประชากร ตามสถิติของเมืองใหญ่ทั่วโลกอัตรา การเกิดอาชญากรรมมักจะเพิ่มขึ้นตามความเจริญก้าวหน้าของเมือง แต่สำหรับประเทศญี่ปุ่น ตัวเลขกลับสวน ทางกัน เพราะยิ่งประเทศพัฒนามากขึ้น ตัวเลขอาชญากรรมกลับลดลง อาจเป็นเพราะกฎหมายการควบคุมอาวุธ ปืนที่บังคับใช้อย่างเข้มงวด จึงทำให้การก่ออาชญากรรมในประเทศญี่ปุ่นลดลงอย่างต่อเนื่อง และสถิติการลัก ขโมยก็มีตัวเลขที่น้อยมาก หากเทียบกับประเทศฝั่งตะวันตกที่มีความเจริญก้าวหน้าเช่นเดียวกัน ทำให้ประเทศ ญี่ปุ่นถูกจัดอันดับให้เป็นประเทศที่มีความปลอดภัยสูงเป็นอันดับต้นๆของโลก (ปิยะ โชค ถาวรมาศ, 2555: 40) และด้วยมาตรฐานความปลอดภัยนั้น แต่หาว่าไม่ว่าในอีกแง่มุมหนึ่งการ์ตูนได้เผยแพร่เนื้อเรื่องเกี่ยวกับ อาชญากรรมมากมาย ถึงขนาดตีพิมพ์เป็นหนังสือการ์ตูน เช่น ยอดนักสืบจิ๋ว โคนัน, คินดะอิจิกับคดีฆาตกรรม ปริศนา, โรงเรียนนักสืบQ และ อย่างนี้ต้องพิสูจน์Q.E.D. เป็นต้น การ์ตูนเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงสังคมอีกมุมที่

บิดเบี้ยวจนทำให้เกิดทฤษฎีและวิธีการรูปแบบใหม่ๆในการทำอาชญากรรมขึ้น ทั้งสังคมในวัยทำงานที่ถูกกดดันจนทำให้เกิดความเครียดแก่เพื่อนร่วมงาน ต่อคนในครอบครัว ต่อคู่สมรส เนื้อหาส่วนใหญ่มักเกี่ยวกับการถูกเอาเปรียบหรือถูกเพิกเฉย ก่อให้เกิดคดีฆาตกรรมหรือการพิพาทของคนอื่นด้วยตนเอง

คนญี่ปุ่นใช้การ์ตูนเป็นเครื่องมือหลักอันหนึ่งในการปลูกถ่ายค่านิยมที่มีคุณค่าหรือค่านิยมประจำชาติให้แก่ประชาชนของเขา รุนแล้ว รุนเล่า ไม่ว่าจะด้วยเจตนาหรือไม่ก็ตาม เพราะถ้าเราได้สังเกตเนื้อหาสาระในการ์ตูนของเขาให้ดีแล้วจะพบว่ามี การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมหลายประการเอาไว้ด้วยไม่ว่าจะเป็นความมีระเบียบวินัยความขยันขันแข็งไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคความยากลำบากความสมัครสมานสามัคคีในหมู่พรรคพวกเพื่อนฝูงการสุจริตซื่อตรงต่อหน้าที่ตลอดจนการรู้จักพิทักษ์คุณธรรมความถูกต้องดีงามในสังคม

ยอดนักสืบจิ๋ว โคนัน

ผลงานของอาจารย์โกโช อาโอยามา (Gosho Aoyama) เป็นผลงานเกี่ยวข้องกับนักสืบคดีฆาตกรรมที่เป็นนักเรียนประถมเจ้าปัญหาที่พาตัวเองไปพัวพันกับคดีฆาตกรรมได้ทุกเรื่อง ตอนแรกโคนันไม่ได้ชื่อ โคนัน แล้วก็ไม่ใช่ นักเรียนประถม เขาเคยชื่อ กุโด ชินอิจิ นักเรียนม.5 ผู้ช่วยเหลือกรรมตำรวจคลี่คลายคดีฆาตกรรมได้หลายครั้ง นอกจากความฉลาดปราดเปรื่องแล้ว เขายังเตะฟุตบอลได้เก่งกาจ สามารถใช้ฝีเท้าเตะวัตถุสิ่งของของผู้กับเหล่าร้ายอีกต่างหาก หนังสือเปิดตัวคุโด ชินอิจิด้วยการคลี่คลายคดีพิสวาสฆาตกรรมกลางเวหาบนรถไฟเหาะในสวนสนุก ชินอิจิมิแฟนนักเรียนมัธยมด้วยกันชื่อ โมริ รัน เป็นแชมป์คาราเต้ วันนึงชินอิจิถูกเหล่าร้ายลึกลับกรอกยาพิษสูตรใหม่ แต่ก็ไม่ตาย เมื่อตื่นขึ้นมา เขาตัวเล็กเท่านักเรียนประถม ทั้งที่ความจำและจิตใจยังคงเป็นชินอิจิคนเดิม เขาบอกรันไม่ได้เพราะเกรงว่ารันจะได้รับอันตรายจากเหล่าร้ายไปด้วย จึงต้องอำลาไปโดยไม่มีกำหนด กลับ แล้วก็ตั้งชื่อใหม่ให้ตนเองว่า โคนันตามชื่อของเซอร์อาร์เธอร์ โคนัน ดอยล์

โคนันเข้าไปเรียนชั้นประถมอาศัยอยู่บ้านคุณพ่อของรันกับรันในฐานะเด็กที่มีคนฝากมาเลี้ยง ด้วยความช่วยเหลือของนักวิทยาศาสตร์ข้างบ้าน โคนันจึงมีเครื่องเสียงไว้เปลี่ยนเสียงตนเองเป็นเสียงของชินอิจิ เอาไว้ใช้เวลาที่โทรศัพท์มาปลอมโยนรันให้อดทนรอเขากลับมา หรือเปลี่ยนเสียงเป็นเสียงของคุณพ่อของรันเอาไว้ใช้เวลาเฉลยคดีฆาตกรรมด้วย เพราะคุณพ่อของรันซึ่งเป็นนักสืบเอกชนสืบเรื่องอะไรก็ได้เรื่องสักที โคนันจึงต้องคอยช่วยเหลืออยู่ตลอด นอกจากนี้นักวิทยาศาสตร์ยังประดิษฐ์รองเท้าพลังสูงให้โคนันด้วย เวลาเตะของใส่ผู้ร้ายจะได้แรงเท่าชินอิจินักเรียนมัธยมปลายเหมือนเดิม

ในตอนย่อยๆแต่ละคดีโคนันได้ตามคุณพ่อของรันเข้าไปสะสางคดีร้อยแปดในสถานการณ์ที่เป็นฉากของนวนิยายฆาตกรรมต่างๆไป ไม่ว่าจะเป็นคดีฆาตกรรมในวงศ์ตระกูล คดีฆาตกรรมในวงดนตรี คดีฆาตกรรมในงานรวมรุ่น วุ่นวายกับการคลี่คลายประเด็นหลักฐานปลอม พยานปลอม การอ้างอิงที่อยู่ของผู้ต้องสงสัยขณะเกิดการฆาตกรรม ความลับของพยานแต่ละคน การฆาตกรรมซ้อน ความเลวร้ายของผู้ถูกฆ่า ความขมขื่นของฆาตกรรม ระเบียบที่ไม่มีทางขึ้นลง ประตุน้ำต่างที่ลือจากด้านใน รอยเท้าที่ไปแต่ไม่มีกลับ ความสนุกสนานผ่านการ์ตูนเรื่องยอดนักสืบจิ๋ว โคนัน ด้วยรูปภาพสวยงาม แฝงแฝงที่เกิดเหตุที่เข้าใจง่าย พล็อตเรื่องที่ลึกลับ ตื่นเต้น กระชับและสั้นๆ

องค์ประกอบอื่นของงานฆาตกรรมมีอยู่ครบเช่นเดียวกัน มีประเด็นให้ตีความและสะท้อนใจได้ตลอด
ความรักความแค้นของพี่น้อง ความรักความเสียสละของบิดามารดา ความซื่อสัตย์และการหักหลังของสหาย

โคนันยังมีบรรยากาศโรแมนติคอีกด้วย รักเท่ารัก ห่วงเท่าห่วง โคนันได้แต่อยู่ข้างๆรันในฐานะน้องบุญ
ธรรม ยามรันร้องไห้ โคนันวิ่งไปหาโทรศัพท์โทรเข้ามาปลอบในฐานะชินอิจิ หรือยื่นมือจากเงามืดออกมาเกาะ
กุมมือของรันไว้แบบเดียวกับที่ชินอิจิเคยทำ

นายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการ์ตูนเรื่อง ยอดนักสืบจิ๋ว โคนัน ไว้
ในหนังสือเรื่อง การ์ตูนที่รัก ว่า ลายเส้นของโกโซ อาโอยามายอดเยี่ยม สวยงามและเนียนคม การ์ตูนน่ารัก ตัว
ละครมีความแตกต่างของใบหน้าชัดเจนโดยไม่ต้องใช้เครื่องแต่งกายช่วยเลย ฉากหลังมีรายละเอียดมากครบถ้วน
แต่ดูแล้วสบายตา ไม่ใช่มาครบถ้วนแต่ดูแล้วไม่รู้เรื่อง ภาพเคลื่อนไหวและระยะชัดลึกสมบูรณ์แบบ ไม่มีพลาด
ทุกกรอบวาดอย่างพิถีพิถัน ที่สำคัญฆาตกรรมเขียนง่ายๆไม่แต่งเติมจนดูน่ากลัวเกินไป

บทที่ 3

วัฒนธรรมผ่านการดู

ในประวัติศาสตร์อันยาวนานของญี่ปุ่นนั้น ญี่ปุ่นได้ผลิตวัฒนธรรมแห่งชาติที่โดดเด่น ลักษณะบางอย่างของวัฒนธรรมดังกล่าวนี้ได้รับการเพาะบ่มโดยคนญี่ปุ่นเองจากแหล่งต่างๆตลอดจนจากแรงคลไจภายในของคนญี่ปุ่นเอง ในขณะที่ลักษณะอื่นๆเกี่ยวกับวัฒนธรรมของญี่ปุ่นจะได้รับการนำเข้ามาจากทางภาคพื้นทวีปเอเชียก็ตาม แต่ในระยะหลังนี้ก็มีการรับมาจากทางฝ่ายตะวันตก และได้รับการผสมผสานให้เข้ากับบรรณนิยมนของชาวญี่ปุ่นแล้วก็รวมกันเข้าเป็นพื้นฐานวัฒนธรรมอันสำคัญยิ่งของญี่ปุ่น

แม้ว่าผลผลิตที่เป็นมรดกทางด้านวัฒนธรรมของทางตะวันออก โดยเฉพาะวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่นจะเป็นที่รู้จักกันดีว่ามีลักษณะพิเศษเฉพาะของญี่ปุ่นเอง แต่ถ้าหากจะให้พูดเกี่ยวกับญี่ปุ่นอย่างสั้นๆ เราอาจกล่าวถึงญี่ปุ่นในด้านความสวยงามภายในซึ่งตรงกันข้ามกับความสวยงามภายนอกก็ได้

ความรู้สึกที่ชาวญี่ปุ่นมีต่อความสวยงาม ดังที่ปรากฏในภาษาญี่ปุ่น เช่น คำว่า มิยะบิ (ความสง่างาม) โมะโนะ โนะ อะวะระระ (ความรู้สึกที่ดูดีต่อความงามของธรรมชาติ) วะบิ (ความเรียบง่าย) และชะบิ (ความสง่างามอย่างเรียบง่าย) ล้วนแต่เป็นคำที่ใช้เพื่อแสดงความรู้สึกที่ละเอียดอ่อนและความสมดุลงภาพทางจิตใจของญี่ปุ่นลักษณะเด่นของวัฒนธรรมญี่ปุ่นในปัจจุบัน นั้นเป็นผลจากการผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมของญี่ปุ่นและวัฒนธรรมต่างชาติซึ่งชาวญี่ปุ่นได้รับเข้ามา แล้วก็ดูซึมและเอามาผสมเข้ากับวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนได้อย่างพอเหมาะพอควร ดังนั้น ลักษณะบางอย่างที่เด่นชัดดังกล่าวนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าเกิดจากความยึดหยุ่นและใจกว้างที่ชาวญี่ปุ่นมีต่อวัฒนธรรมต่างชาติดีๆได้ แทนที่จะปฏิเสธวัฒนธรรมของต่างชาติชาวญี่ปุ่นเลือกที่จะเอาวัฒนธรรมดังกล่าวเข้าสู่โครงร่างที่ละเอียดอ่อนของตน นอกจากนั้น ยังประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์เพื่อสนองความต้องการของชาวญี่ปุ่นเอง

วัฒนธรรม เป็นคำทั่วไปที่ใช้ในขอบข่ายของการศึกษาหาความรู้ ศาสนา และศิลปะ ซึ่งอาจจะแบ่งย่อยเป็นวรรณกรรม ศิลปกรรม และดนตรี ดังนั้น จึงทำให้คำนี้เป็นคำที่ยากแก่การแจกแจงเมื่อพูดถึงเกี่ยวกับวัฒนธรรมของญี่ปุ่นในฐานะที่เป็นปรากฏการณ์ทั้งหมด

เมื่อกล่าวถึงวัฒนธรรมของญี่ปุ่น เราต่างยอมรับว่าเป็นวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์มาก และเป็นที่รู้จักเป็นวงกว้างในระดับนานาชาติ เมื่อเทียบกับขนาดของประเทศที่มีขนาดเล็ก เพียงแค่เราเห็นสถาปัตยกรรม อาหาร หรือการแต่งกายของวัฒนธรรมญี่ปุ่น สังคมญี่ปุ่นเป็นสังคมที่รับคนนอกเขตนอกกลุ่มยากแต่เมื่อรับเข้ามาแล้วก็พยายามจะทำให้คนซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายในสังคมญี่ปุ่นกลายเป็นมีวัฒนธรรมแบบเดียวกัน ทำให้คนญี่ปุ่นต้องทำอะไรเหมือนๆกัน (ยูพา คลังสุวรรณ, 2547: 258-260)

2.1 วัฒนธรรมด้านเครื่องแต่งกาย

ในประเทศญี่ปุ่น แบ่งสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์ออกได้เป็น 3 อย่างคือ เสื้อผ้า อาหาร ที่อยู่อาศัย การที่เสื้อผ้ามีความสำคัญเป็นอันดับแรกก็เพราะมีความเชื่อมาเนิ่นนานว่า เสื้อผ้าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้รู้จักฐานะทางสังคม อาชีพ อุปนิสัยใจคอของคนๆนั้นได้ จึงให้ความสำคัญกับเสื้อผ้าเป็นพิเศษ

2.1.1 กิโมโน

ถือได้ว่าเป็นชุดประจำชาติของประเทศญี่ปุ่น สามารถสวมใส่ได้ทั้งชายและหญิง กิโมโนถ้าแปลตามตัวอักษรคันจิจะแปลว่า "เครื่องนุ่งห่ม เสื้อผ้า เครื่องอาภรณ์" และมีวิวัฒนาการความเป็นมาที่ยาวนานคู่กับประเทศญี่ปุ่นมาตั้งแต่สมัยโบราณ และเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายจนกระทั่งกลายเป็นภาพติดตาเมื่อกล่าวถึงประเทศญี่ปุ่น ก็ต้องนึกถึงภาพคนญี่ปุ่นในชุดกิโมโนที่สวยงาม กิโมโนมีหลากหลายรูปแบบที่แตกต่างกันแล้วแต่โอกาสในการใส่ และเปลี่ยนรูปแบบไปตามฤดูกาล รวมถึงการสวมใส่ของแต่ละคน แต่ละเพศ แต่ละวัยก็ทำให้ กิโมโนเปลี่ยนรูปแบบไปต่าง ๆ

เมื่อพูดถึงเครื่องนุ่งห่มของชาวญี่ปุ่น หลายคนต้องนึกถึงชุด กิโมโนแต่ชาวญี่ปุ่นจะสวมชุดกิโมโน ในโอกาสสำคัญบางโอกาส คือ พิธีบรรลุนิติภาวะงานแต่งงาน งานศพและพิธีเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษา เป็นต้น นอกจากนั้นส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิงที่นิยมใส่กิโมโนไปในพิธี แต่โดยทั่วไปแล้วมักใส่ชุดเช่นเดียวกับชาวยุโรปทั่วไป ซึ่งชุดต่าง ๆ เหล่านี้ ถูกนำเข้าไปที่ญี่ปุ่นตั้งแต่ยุคสมัยเมจิ นับจากนั้นมาเสื้อผ้าแบบฝรั่งกลับเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของชาวญี่ปุ่นมากกว่ากิโมโน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่วัยรุ่น ไม่ว่าจะ เป็นชายหรือหญิง จะนิยมใส่กันมาก ซอดีของกิโมโนคือตัดเพียงขนาดเดียวสามารถนำมาใส่ได้เหมาะสมกับรูปร่างคนใส่ได้ทั้งหมด ชุดกิโมโนมีสีสันผสมผสานกันด้วยสีต่างๆให้เหมาะสมกับสภาพอากาศ อีกทั้งยังมีลวดลายตามฤดูกาลที่แตกต่างกันอีกด้วย

กิโมโนแบบพิธีการสำหรับสตรี

ในชุดพิธีการนั้นแต่โดยทั่วไปการใส่กิโมโนจะพิจารณาให้เหมาะสมกับวัย เมื่ออายุยังน้อยควรใส่กิโมโนที่มีลวดลายใหญ่ สดใส สีสว่าง แต่เมื่ออายุมากขึ้นควรใส่กิโมโนที่มีสีและลวดลายสง่างาม เจียบจริม ปกติเมื่อแต่งงานแล้วผู้หญิงจะเลิกใส่กิโมโนที่มีแขนเสื้อยาว โดยทำแขนเสื้อกิโมโนให้สั้นขึ้นปัจจุบันจึงกล่าวกันว่า โทะเมะโชะคะ มาจาก โทะเมะรุ(ทำให้สั้น) และโชะคะ(แขนเสื้อ)

กิโมโนแบบพิธีการสำหรับสตรีที่แต่งงานแล้วเรียกว่า โทะเมะโชะคะ มี 2 ชนิดคือ คุโระโทะเมะโชะคะ (กิโมโนสีดำ) และอิโระโทะเมะโชะคะ (กิโมโนสี) อิโระโทะเมะโชะคะ จะต้องมิตราประจำตระกูลทั้งหมด 5 แห่ง เมื่อเป็นชุดพิธีการเต็มที และเมื่อใช้เป็นชุดกึ่งพิธีการจะมีตรา 3 แห่ง หรือแห่งเดียวก็ได้ โทะเมะโชะคะเป็นกิโมโนที่มีลายแบบโบราณที่ชายด้านล่าง จึงเป็นกิโมโนที่สดใส แต่ดั้งเดิมอิโระโทะเมะโชะคะนั้น สตรีที่แต่งงานแล้วจะใช้สวมใส่ในงานกึ่งพิธีการ

กิโมโนแบบพิธีการสำหรับสตรีที่ยังไม่ได้แต่งงานจะสวมกิโมโนแขนยาวที่เรียกว่า ฟุริโชะคะ ฟุรินั้นแต่ดั้งเดิมมีที่มาจากกางเกงที่แขนเสื้อกิโมโนของดี ๆ เพื่อให้สามารถเคลื่อนไหวได้สะดวก เมื่อถึงสมัยเอโดะเรียกกิโมโนที่มีฟุริหรือรอยเปิดตรงแขนเสื้อว่า ฟุริโชะคะ และเป็นกิโมโนสำหรับผู้หญิงที่ยังไม่ได้แต่งงาน ความยาวของแขนเสื้อยาวมากขึ้นเรื่อยๆ กิโมโนที่มีแขนเสื้อยาวงดงามและลวดลายสดใสจึงถูกมองว่าเป็นกิโมโนสำหรับหญิงสาวเสียมากกว่า

กิโมโนแบบพิธีการสำหรับผู้ชาย

กิโมโนแบบพิธีการของผู้ชาย คือ มนต์ซูกิ สะโอะริ สะกะมะ ถ้าเทียบกับสูทตะวันตกก็เท่ากับชุดมอร์นิง โค้ทหรือเบลคไท มนต์ซูกิเป็นกิโมโนที่มีตราประจำตระกูลประทับอยู่ 5 แห่ง ส่วนสะกะมะคือกางเกง กระโปรงที่สวมทับกิโมโนอีกที มนต์ซูกิกับสะโอะริจะใช้ผ้าไหมพื้นสีดำ สะกะมะจะมีลวดลายเป็นลายทางยาว สีดำขาว ชุดนี้จะสวมกับรองเท้าแบบหนีบที่เรียก โสริ และตะบิ (ถุงเท้าสีขาวมีรอยแยกระหว่างหัวแม่เท้ากับ นิ้วชี้)

กิโมโนแบบนี้เป็นเครื่องแต่งกายแบบเป็นพิธีการของเจ้าบ่าว นะ โโกโตะ รวมทั้งแขกที่ได้รับเชิญ นอกจากนั้นยังใช้เป็นเสื้อผ้าแบบพิธีการในการไว้ทุกข์ด้วย ระยะเวลาที่คนนิยมใส่เสื้อผ้าแบบสากลมากกว่าแม้ ในโอกาสที่เป็นพิธีการ นอกจากซูโม่และนักแสดงละครคาบูกิที่จะนิยมใส่ชุดกิโมโน มนต์ซูกิ สะโอะริ สะกะมะ

เนื่องจากกิโมโนไม่สะดวกในการเคลื่อนไหวจึงจะเห็นได้ว่าในการ์ตูนเรื่องนี้ผู้คนทั่วไปไม่นิยมการใส่ กิโมโนในชีวิตประจำวันเท่าที่ควรแต่ก็ยังเห็นว่าครอบครัวญี่ปุ่นบางครอบครัวที่ยังมีการใส่ชุดกิโมโนภายในบ้าน ส่วนใหญ่มักจะเป็นครอบครัวที่ยึดแบบแผนเดิมมานาน

2.1.2 ยูกาตะ

เป็นชุดกิโมโนประเภทหนึ่งแต่เดิมเรียกว่า ยูกาตะบิระ ทำด้วยผ้าป่านลินิน สวมเมื่ออาบน้ำเสร็จโดยไม่มีชุดชั้นใน เป็นชุดที่ใส่สบายตั้งแต่ตอนเย็นเป็นต้นไป ปัจจุบันทำด้วยผ้าฝ้ายที่สวมใส่แล้วจะรู้สึกสบายผิว โดยมากใช้สีน้ำเงินหรือขาว และเป็นลายพื้นๆง่ายๆแบบดั้งเดิมของญี่ปุ่น ทั้งหญิงและชายจะสวมยูกาตะเป็นชุด ล้างลงในฤดูร้อน โดยไม่มีกิโมโนชั้นในและคาดโอบิกิแบบง่ายๆ

ช่วงเวลาที่ดีที่สุดสำหรับสวมยูกาตะคือ เวลาที่ออกไปพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้านตั้งแต่เย็นถึงค่ำในฤดูร้อน หญิงและชายในชุดยูกาตะจะเหมาะเจาะอย่างที่สุดสำหรับเดินตามแผงขายของริมถนน เพลิดเพลินไปกับการแสดงพลุไฟที่ชวนหลงใหลในยามค่ำคืน

อย่างไรก็ตาม คนจำนวนมากจะสวมเป็นชุดกลางคืน(ชุดนอน)ในทุกฤดู โรงแรมแบบญี่ปุ่นหลายแห่งจะจัดยูกาตะไว้ให้แขกสวมเพื่อได้ผ่อนคลายอิริยาบถ

2.1.3 ฮับปี ฮันเต็น

ที่เห็นในงานเทศกาลของญี่ปุ่นยังหลงเหลืออยู่ในชีวิตประจำวันของยุคปัจจุบัน เดิมคือเสื้อคลุมที่สวมทับบนกิโมโนอีกชั้นหนึ่ง ต่างกับเสื้อคลุมที่เรียกว่า สะโอะริ คือ ไม่มีขอบคอเสื้อ ฮับปีจะมีแขนเสื้อยาวกว่าฮันเต็นและดูเป็นพิธีการมากกว่า ในอดีตบางครั้งชาบู ไรจะสวมฮับปี ตรงกันข้ามฮันเต็นเป็นเสื้อผ้าของประชาชนธรรมดาทั่วไป โดยเฉพาะฮันเต็นที่ช่างและชาวประมงสวมจะมีเครื่องหมายหรือตราของร้านค้าอยู่บนคอเสื้อหรือด้านหลัง ตัดเย็บด้วยผ้าฝ้าย สะดวกในการทำงาน นอกจากนั้นฮันเต็นยังใช้สวมใส่เวลาอยู่บ้านด้วย

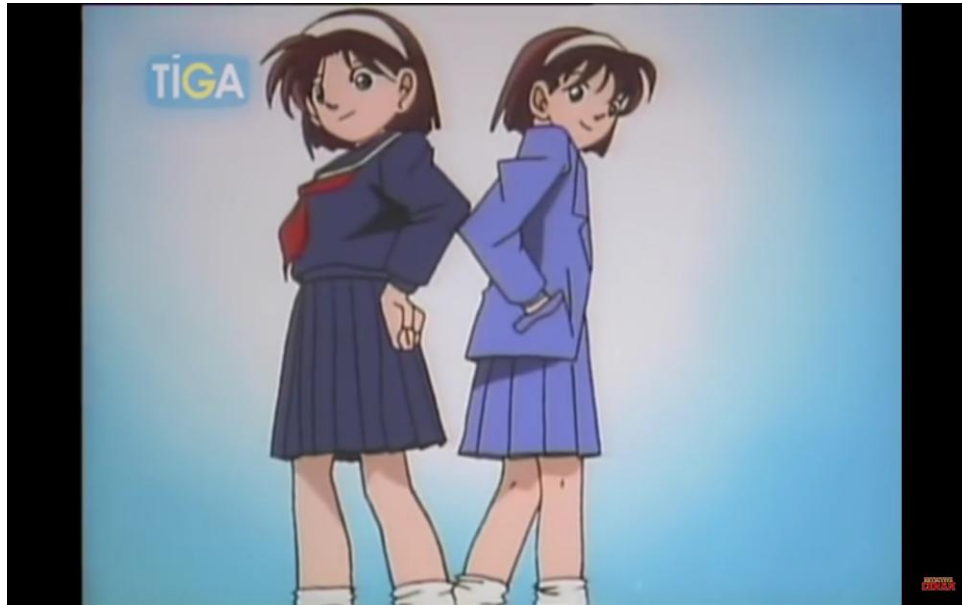
2.1.4 เครื่องแบบนักเรียน

ในญี่ปุ่นนักเรียนชั้นมัธยมต้นและปลายจำนวนมากสวมเครื่องแบบ เมื่อมีระบบการสวมเครื่องแบบเกิดขึ้นในสมัยเมจิ นักเรียนจะสวมสะกะมะทาบิโมโน พร้อมๆกับการแพร่หลายของเสื้อผ้าแบบตะวันตก เครื่องแบบสำหรับนักเรียนชายจึงเปลี่ยนมาเป็นเสื้อคอปิด และเครื่องแบบนักเรียนหญิงเป็นเสื้อปกทหารเรือ

เครื่องแบบนักเรียนจะมี 2 ชนิด คือ เครื่องแบบสำหรับฤดูร้อนและเครื่องแบบสำหรับฤดูหนาวโดยกำหนดอย่างเป็นทางการว่าเครื่องแบบฤดูร้อนจะเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน และเครื่องแบบฤดูหนาวจะเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ในวันที่เปลี่ยนเป็นเครื่องแบบฤดูร้อน เครื่องแบบของทุกคนจะเป็นสีขาวให้ความรู้สึกว่ฤดูร้อนได้มาเยือนแล้วและในวันที่เปลี่ยนเป็นเครื่องแบบเป็นสีเข้ม เช่น สีดำหรือสีกรมท่าในฤดูใบไม้ร่วงก็จะทำให้เกิดความรู้สึกว่าฤดูอันหนาวเย็นกำลังจะมาถึงแล้วในระยะหลังๆนี้การเปลี่ยนเครื่องแบบไม่ได้เข้มงวดว่าจะต้องเปลี่ยนตามวันที่กำหนดเสมอไปแต่ละโรงเรียนจะกำหนดกันเองตามสภาพอากาศ

ปัจจุบันเครื่องแบบที่เป็นเสื้อคอตั้งและเสื้อปกทหารเรือไม่ค่อยเป็นที่นิยมเนื่องจากดูลำสมัยจึงเกิดเครื่องแบบที่เป็นสูท และมีบางโรงเรียนให้นักออกแบบออกแบบเครื่องแบบให้โรงเรียนของตน

ความหมายของเครื่องแบบนักเรียนสำหรับคนญี่ปุ่นคือ ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตัวเองเป็นนักเรียน และให้ความรู้สึกเสมอภาคในการสวมใส่เสื้อผ้าแบบเดียวกันและง่ายต่อการดูแลนักเรียนเป็นกลุ่ม นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความภูมิใจในโรงเรียนของตนเอง

ความรู้สึกที่มีต่อฤดูกาลมีความสำคัญมากในการดำรงชีวิตของคนญี่ปุ่น ไม่เพียงแต่วัสดุและแบบของเสื้อผ้าเท่านั้นที่เปลี่ยนไปตามฤดูกาล สีและลวดลายก็ต้องเปลี่ยนไปตามฤดูทั้งสิ้นด้วย

2.2 วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน

การรับประทานอาหารในแต่ละท้องถิ่นมักจะมี ความแตกต่างกันไปมากบ้างน้อยบ้างจากการหลอมรวม ประวัติศาสตร์ความเชื่อวิถีชีวิตและสติปัญญาของบรรพบุรุษของชนชาตินั้นๆเข้าด้วยกัน การทานอาหารของชาว ญี่ปุ่นถูกปลูกฝังว่าต้องรับประทานอาหารให้ครบทั้งจากภูเขาและท้องทะเล อาหารจากภูเขาคือผักตามฤดูกาลพืช ัญญาหารตลอดจนข้าวเมล็ดต่างๆ ส่วนอาหารจากท้องทะเลก็คือปลาทะเลต่างๆ สาหร่ายทะเลกุ้งหอยปูเป็น สำคัญอาหารทะเลถือว่าเป็นอาหารแห่งชีวิตของชาวญี่ปุ่นแต่มีความสำคัญน้อยกว่าอาหารที่ผลิตจากถั่วเหลือง เพราะถั่วเหลืองเป็นแหล่งโปรตีน

ญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลเรื่องอาหารการกินจากชนชาติเพื่อนบ้านทั้งจากเกาหลีและจีนมาเป็นเวลานานนับ พันปีได้เรียนรู้วิธีปลูกข้าวจากเกาหลีและนำเข้าข้าวสาลีและข้าวบาร์เลย์จากจีนชาวญี่ปุ่นรู้จักทำเส้นอุด้งเวอร์ชัน แรกเริ่มและซีอิ้วญี่ปุ่นที่เรียกว่าโชยุตั้งแต่ 300 ปีก่อนที่จะรับศาสนาพุทธเข้าประเทศเสียอีกเมื่อมีการติดต่อกับ ชาวตะวันตกชาวญี่ปุ่นก็ได้รับวัฒนธรรมเรื่องอาหารการกินอีกด้วย

อาหารญี่ปุ่นนอกจากจะให้ความสำคัญกับรสชาติอาหารแล้วยังให้ความสำคัญในการสร้างความ เพลิดเพลินทางสายตาด้วยคือนอกจากจะเลือกใช้วัตถุดิบที่มีสีสันตามธรรมชาติซึ่งกลมกลืนกันหรือมีสีสันตัด กันแล้วยังให้ความสำคัญงานตระการตาจากการเลือกใช้ภาชนะชนิดต่างๆที่สอดคล้องกับอาหารนั้นๆโดยวิธีการ ทำอาหารญี่ปุ่นส่วนใหญ่ใช้วิธีหนึ่งดัมทำให้อาหารคงรสชาติตามธรรมชาติมากที่สุดข้าวจะเป็นอาหารหลักกับข้าว จึงปรุงมาจากอาหารทะเลผักสดชนิดต่างๆเครื่องปรุงรสซอสหรือซีอิ้วและอุปกรณ์ที่สำคัญคือตะเกียบ

2.2.1 ตะเกียบ

เป็นเครื่องมือสำหรับรับประทานอาหารอย่างหนึ่ง มีความหมายทางสัญลักษณ์สำหรับคนญี่ปุ่นตะเกียบ มีหน้าที่ต่างๆในการหยิบ จับ รับประทาน ตัดออกเป็นส่วนๆแบ่งแยก นอกจากญี่ปุ่นแล้ว จีน ไต้หวัน เกาหลี เวียดนาม และ ประเทศอื่นๆ ซึ่งเป็นประเทศที่บริโภคข้าวเป็นอาหารหลักก็ใช้ตะเกียบเป็นอุปกรณ์ในการรับประทาน แต่ ประเทศอื่นๆเหล่านั้นจะใช้ช้อนร่วมกับตะเกียบในขณะที่ญี่ปุ่นใช้ตะเกียบเพียงอย่างเดียว และแทนที่จะใช้ช้อน ตักอาหารเข้าปาก จึงเกิดประเพณีที่คนญี่ปุ่นรับประทานข้าวโดยยกถ้วยขึ้นมาใกล้ปาก ในการรับประทานซูชิ จะ ยกถ้วยขึ้นมาแล้วคีบโดยตรงจากถ้วย กล่าวกันว่าจากการใช้ตะเกียบจะทำให้นิ้วมือมีความคล่องแคล่ว กระตุ้นให้สมองพัฒนา

2.2.2 ข้าว

ข้าวกับคนญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์กันมาเป็นเวลานาน แม้แต่ในเทพนิยายก็ยังปรากฏเรื่องราวของการเริ่มต้นการปลูกข้าว การหว่านเมล็ดข้าวในฤดูใบไม้ผลิ การปักดำต้นกล้าข้าวในฤดูร้อน การทำวัชพืช และการเก็บเกี่ยวในฤดูใบไม้ร่วง

ข้าวอุดมด้วยคาร์โบไฮเดรตและโปรตีน ดังนั้นวิธีรับประทานอาหารโดยมีข้าวเป็นอาหารหลักกับกับข้าวที่เป็นปลาและผัก จึงกลายเป็นรูปแบบอาหารแบบประเพณีนิยมของญี่ปุ่น อาหารเข้าบบพื้นฐานที่สุดของญี่ปุ่นคือ ผักดอง บ๊วยดอง นอกจากนี้ก็มีสาหร่าย นัตโตะ(ถั่วเหลืองหมัก) อีกทั้งเวลารับประทานอาหารคนญี่ปุ่นมักจะถือถ้วยข้าวไว้ในมือเสมอ

2.2.3 เครื่องถ้วยชามแบบญี่ปุ่น

เครื่องถ้วยชามที่ใช้ในการรับประทานอาหารญี่ปุ่นมีทั้งเครื่องกระเบื้อง เครื่องปั้นดินเผา เครื่องเงิน และเครื่องเงินและอื่นๆ นอกจากนั้นยังมีการใช้พวกเครื่องถ้วยชามที่ทำด้วยแก้ว ไม้ไผ่ กระดาษญี่ปุ่น ใบไม้ ดอกไม้ อีกด้วย โดยทั่วไปแล้วคนญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการรับรู้สึกต่อฤดูกาลธรรมชาติบนโต๊ะอาหาร

2.2.4 เหล้าที่ทำจากข้าว

ชะเอม (เหล้า) ญี่ปุ่นเรียกว่า เซะอิฉู (แปลตามตัวอักษร คือ เหล้าใส) เป็นเหล้าหมักที่ทำจากข้าว เติมน้ำตาลและน้ำลงไปบนข้าวที่นึ่งแล้วหมักกับยีสต์ในถังใหญ่เป็นเวลา 20 วัน หลังจากผ่านกระบวนการหมักแล้ว ส่วนผสมทั้งหมดจะพร้อมสำหรับการอัดกรอง และให้ความร้อน กล่าวกันว่า เซะอิฉู เป็นเหล้าที่มีแอลกอฮอล์สูงสุดในบรรดาเหล้าหมักทั้งหลาย ปัจจุบันมีการผลิตเหล้าที่มีรสอร่อยเหมาะกับท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาคทั่วประเทศ เหล้าเหล่านี้จึงเป็นที่รู้จักคุ้นเคยในฐานะเหล้าประจำท้องถิ่น การผลิตเหล้าที่ทำมาเป็นประเพณีดั้งเดิมนั้นจะทำในฤดูหนาว ความหนาวเย็นของอากาศในฤดูหนาวเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เหล้ามีรสอร่อย

เหล้าญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับลัทธิชินโต และมักจะถูกใช้เป็นส่วนหนึ่งสำหรับลัทธิในชินโตเสมอ นอกจากนั้นยังเป็นเครื่องดื่มที่จะขาดมิได้ในงานนักขัตฤกษ์สำคัญในชีวิตประจำวันของคนญี่ปุ่น

คนญี่ปุ่นจะมีลักษณะที่ไวต่อแอลกอฮอล์มากกว่า จึงเมง่าย นอกจากนั้นการดื่มเหล้ากับเพื่อนร่วมงาน เพื่อนฝูง ถือว่าเป็นการกระชับความสัมพันธ์ และเชื่อกันว่ายิ่งกินเหล้าจนเมาเท่าไรก็พูดตรงกับที่ใจคิดมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นจึงมีการดื่มมากเกินไปและเกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า สวรรค์ของคนเมาขึ้นมา อย่างไรก็ตามในระยะหลังๆนี้คนที่เมาจนควบคุมตัวเองไม่ได้จะถูกมองว่าเป็นคนที่ควรหลีกเลี่ยง

วิธีรินเหล้าให้ผู้อื่น เมื่อผู้รินเหล้าให้ ควรยกถ้วยขึ้นแล้วยื่นไปหาอีกฝ่ายหนึ่ง (เป็นประเพณีของคนญี่ปุ่นที่จะรินเหล้าให้กันและกัน) ไม่เฉพาะกรณีของชะเอมเท่านั้น โดยทั่วไปแม้แต่การดื่มเบียร์ คนญี่ปุ่นก็จะยกแก้วขึ้นเมื่อผู้อื่นรินให้

2.2.5 ข้าวกล่อง

ข้าวกล่องที่เรียกว่า เบนโต ประกอบด้วยอาหารที่ทำด้วยเครื่องปรุงหลากหลาย และปรุงด้วยวิธีต่างๆกัน รูปร่างของอาหารแต่ละอย่างและโทนสีถูกคัดแปลงจนสวยงาม เช่น เบนโตที่ร้านอาหารญี่ปุ่นชั้นสูงทำขึ้น ถือเป็นความงามระดับที่พูดได้ว่าเป็นงานศิลปะ แล้วก็ตามความสมดุลทางโภชนาการก็ถูกคิดเป็นอย่างดี

เบนโตมีหลากหลายแบบแตกต่างกันไปตามที่กินและจุดประสงค์ เช่น สมัยเอโดะตอนที่ชมการแสดงอย่างพวกคาบูกิก็จะมี มากุ โนะอุชิเบนโต ซึ่งจะกินระหว่างช่วงที่ละครกำลังพัก หากทานเบนโตในช่วงเทศกาลที่ชมดอกซากุระ จะเรียกว่า ฮานามิเบนโต อีกทั้งยังมี ฮิโนะมารุเบนโตที่ประกอบด้วยข้าวสวยสีขาวและมีลูกบ๊วยแดงสีแดงอยู่ตรงกลาง ทำให้มีลักษณะคล้ายกับธงชาติญี่ปุ่น และกล่องข้าวภรรยาที่รักหรือที่เรียกว่าไอไซเบนโต เป็นข้าวกล่องของผู้ชายที่แต่งงานแล้วนำไปทานที่ทำงาน นอกจากนั้นตามร้านขายเบนโต มุมขายเบนโตใน ซูเปอร์มาร์เก็ต คอนวีเนียนซ์สโตร์ มักมีเบนโตหลายชนิด

เบนโตที่เป็นที่นิยมและเป็นเอกลักษณ์ของญี่ปุ่น ก็คือ เอคิเบน ซึ่งจะวางขายอยู่ตามสถานีรถไฟ แต่ละภูมิภาคมีเบนโตที่สามารถอวดรสชาติท้องถิ่นของตนเองได้ และยังมี โชชะเบน วางขายอยู่ตามสนามบิน

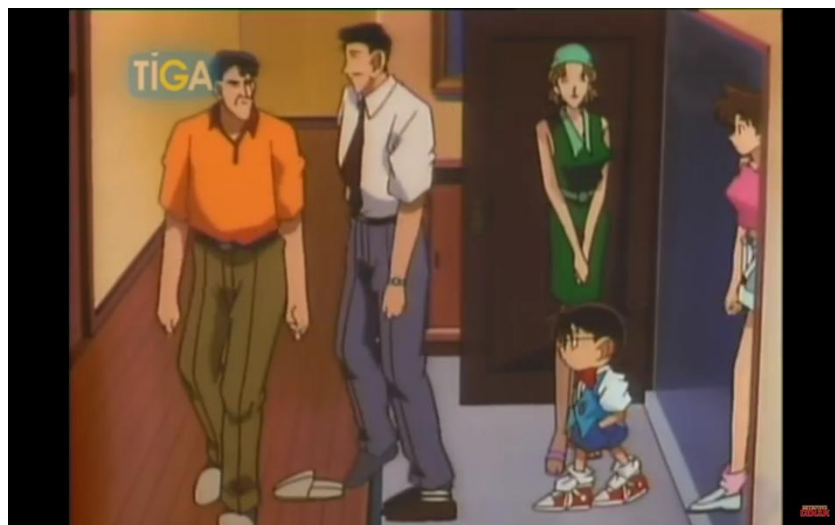
2.3 วัฒนธรรมด้านที่อยู่อาศัย

2.3.1 ทางเข้าสู่ตัวบ้าน

หรือเรียกว่า เก็งคัง ที่บ้านญี่ปุ่น คุณจะต้องถอดรองเท้าไว้ที่เก็งคังก่อน ในประเทศที่มีประเพณีใส่รองเท้าเข้าไปภายในบ้านได้ พื้นตรงทางเข้าสู่ตัวบ้านและพื้นภายในบ้านจะเรียบเสมอกัน แต่ในญี่ปุ่นเมื่อถอดรองเท้าแล้วจะต้องก้าวขึ้นไปอีกขั้นหนึ่งเพื่อเข้าสู่ตัวบ้าน ที่เก็งคังในบ้านส่วนใหญ่จะมีรองเท้าแตะแบบสวมในบ้านวางเตรียมไว้

ตั้งแต่สมัยโบราณมาแล้วมีความคิดว่า เก็งคัง เป็นสิ่งแสดงฐานะของบ้าน จึงมักมีบริเวณกว้างและบรรยากาศที่ดูภูมิฐาน เก็งคัง ไม่ใช่เป็นเพียงแค่ว่าสำหรับถอดรองเท้าเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นที่รับแขกแบบง่ายๆและทักทายก่อนที่จะเข้าสู่ตัวบ้าน ภายหลังจากนี้ บ้านที่มีเก็งคังที่มีพื้นที่กว้างขวางน้อยลงแต่ทราบได้ที่คนญี่ปุ่นยังคงรักษาประเพณีการถอดรองเท้าก่อนก้าวขึ้นสู่ภายในบ้าน เก็งคังซึ่งเป็นพื้นที่ต่ำกว่าพื้นบ้านและตู้เก็บรองเท้าที่วางอยู่ตรงนั้นก็จะยังคงอยู่คู่บ้านญี่ปุ่นต่อไป

เนื่องจากภูมิอากาศของญี่ปุ่นนั้นในฤดูร้อนจะมีความชื้นสูง จึงสร้างบ้านยกพื้นสูงขึ้นเพื่อให้อากาศถ่ายเทได้ดี ในประเทศญี่ปุ่นที่มีฝนตกมากและความชื้นสูง รองเท้าจะเประอะเปื้อนได้ง่าย การถอดรองเท้าเพื่อจะไม่นำสิ่งสกปรกเข้าไปในบ้าน จึงเป็นความจำเป็นทางด้านสุขภาพอนามัย ปัจจุบันแม้ว่าถนนส่วนใหญ่จะลาดยางและรองเท้าก็ไม่สกปรกเหมือนสมัยก่อนก็ตาม แต่การถอดรองเท้าเมื่ออยู่ในบ้านทำให้รู้สึกผ่อนคลาย จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ประเพณีการถอดรองเท้ายังคงอยู่ โรงแรมญี่ปุ่นเตรียมรองเท้าแตะแบบสวมในบ้านไว้ให้แขกอีกด้วย เหตุผลนี้

2.3.2 การใส่รองเท้าแตะภายในห้อง

คนไทยมักไม่คุ้นชินกับการใส่รองเท้าแตะภายในห้องหรือที่เรียกกันว่า สลิปเปอร์หรือแม้แต่คนต่างชาติบางประเทศก็ตาม หากต้องเข้ามาในห้องของคนญี่ปุ่น ไม่เพียงแต่การใส่สลิปเปอร์เท่านั้น ประเทศญี่ปุ่นยังเริ่มต้นการเข้าบ้านด้วยการถอดรองเท้าหน้าเก็งคัง ด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อยมีขั้นตอนพิธีการ

แต่ดั้งเดิมคนญี่ปุ่นซึ่งใช้ชีวิตอยู่ในห้องเสื่อทาทามิ ไม่มีประเพณีสวมรองเท้าเวลาอยู่ในห้อง เมื่อมีห้องแบบตะวันตกเกิดขึ้นในบ้านของคนทั่วไป จึงมีการเลียนแบบการใส่รองเท้าเข้าห้องแบบคนตะวันตกด้วยการใส่รองเท้าแตะในบ้าน เพราะฉะนั้นจึงไม่มีการสวมรองเท้าแตะในห้องเสื่อทาทามิ แต่สวมในห้องที่มีพื้นเป็นไม้หรือปูพรม แม้แต่ในสถานที่สาธารณะ เช่น วัด โรงแรมแบบญี่ปุ่น โรงพยาบาล จะจัดเตรียมรองเท้าแตะไว้สำหรับพื้นที่ไม่ได้ปูด้วยเสื่อทาทามิ

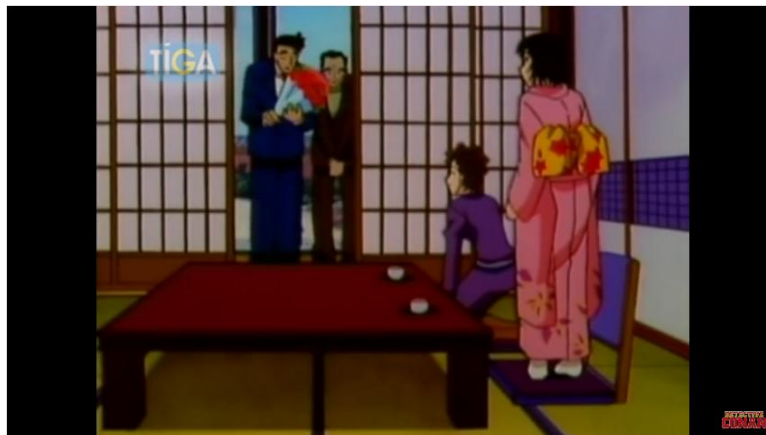

2.4 วัฒนธรรมทางด้านกิจกรรม

2.4.1 การนัดพบหาคู่แต่งงาน

พูดเรื่องแต่งงาน คนญี่ปุ่นมักแต่งงานกันด้วยวิธีคลุมถุงชน พอได้ยินแล้วเราจะเข้าใจว่าคือการแต่งงาน โดยผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่ายเป็นคนจัดการเองตามความเห็นชอบ โดยเจ้าตัวทั้งหนุ่มและสาวไม่เคยรู้จัก หรือบางทีไม่เคยเห็นหน้ากันมาก่อนเลย แต่การคลุมถุงชนแบบญี่ปุ่นในสมัยนี้จะเป็นเช่นนั้นเสียทั้งหมดก็ไม่ใช่ เพราะทั้งฝ่ายชายและหญิงมีโอกาสรู้จักพบปะกันมาก่อน และยังมีส่วนร่วมตัดสินใจตั้งแต่แรก แม้จะเป็นการรู้จักกันโดยมีคนแนะนำก็ตาม ญี่ปุ่นเรียกเรื่องอย่างนี้ว่า “โอะมิอิอิ”

รูปแบบของโอะมิอิอิถือเป็นวัฒนธรรมการนัดพบเพื่อการหาคู่แต่งงานที่มีมาเนิ่นนานในประเทศญี่ปุ่น เริ่มจากการนัดดูตัวนี้จะเกิดขึ้นได้โดยความช่วยเหลือของบุคคลที่สาม ซึ่งจะมาเป็นพ่อสื่อหรือแม่สื่อให้ โดยส่วนมากจะเป็นการพบปะพูดคุยกันในภัตตาคาร หรือในโรงแสดงละคร เพื่อให้หนุ่มสาวได้พูดคุยทำความสนิทสนมกัน และถ้าหากว่าชอบพอกันอาจจะมีการนัดเจอกันเองและอาจจะมีการแต่งงานในภายหลัง

ในสมัยก่อนการพบปะระหว่างหญิงสาวและชายหนุ่ม ไม่ค่อยมีโอกาสกันมากนัก และการแต่งงานตามที่หัวหน้าครอบครัวเป็นผู้กำหนดนั้นก็ถือเป็นเรื่องธรรมดา ดังนั้นนะโโคโตะ หรือ พ่อสื่อแม่ชักจึงเป็นคนที่มีความบทบาท คอยช่วยแนะนำบุคคลที่เหมาะสมให้ทำความรู้จักกัน โดยอยู่ในความรู้เห็นของพ่อแม่ของทั้งสองฝ่าย

ระยะหลังมานี้บริษัทบางแห่งจัดโอะมิอิอิขึ้นเป็นธุรกิจ ที่เป็นที่นิยมกันระหว่างคนยุคคอมพิวเตอร์ได้แก่ บริษัทที่มีระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งอ้างว่าสามารถหาคู่ที่ถูกใจตรงตามเงื่อนไขที่ร้องขอมาของสมาชิกที่ขึ้นทะเบียนไว้

2.4.2 การจัดดอกไม้

การจัดดอกไม้ หรือ อิเคบานะ ในชีวิตประจำวันที่รีบร้อนและวุ่นวาย เราจะรู้สึกมีจิตใจที่สงบเมื่อ บังเอิญได้เห็นดอกไม้ที่จัดไว้อย่างงดงามตามฤดูกาลเข้า อิเคบานะเป็นศิลปะการจัดดอกไม้ดั้งเดิมแบบญี่ปุ่นซึ่งเป็นการจัดดอกไม้ กิ่งไม้ หรือหญ้าตามธรรมชาติไว้ในแจกัน โดยมีเทคนิคการจัดแบบต่างๆ เพื่อเอาไว้มากล่าวกันว่าอิเคบานะมีต้นกำเนิดมาจากดอกไม้ถวายบูชาพระ เมื่อเวลาผ่านไปยาวนานได้มีการพัฒนารูปแบบการจัดดอกไม้และมีการจัดตั้งโรงเรียนสอนจัดดอกไม้ขึ้นหลายรูปแบบ โครงสร้างพื้นฐานของอิเคบานะนั้น ใช้กิ่งสำคัญ 3 กิ่งเป็นแกน แสดงความสอดคล้องของธรรมชาติและมนุษย์ ได้แก่ เท็ง (TEN หมายถึง สวรรค์ จัดกิ่งไว้สูงสุด) ชิ (CHI หมายถึง โลก จัดกิ่งไว้ต่ำสุด) จิน (JIN หมายถึง มนุษย์ จัดอยู่ระหว่างสวรรค์กับโลก)

อิเคบานะซึ่งเคยเรียนกันโดยถือเป็นส่วนหนึ่งแห่งความสุนทรียของสตรีนั้น ปัจจุบันมีการแนะนำเผยแพร่ไปทั่วโลกและได้รับความนิยมอย่างมาก มีการจัดนิทรรศการขึ้นตามที่ต่างๆประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีทุกปี

2.4.3 การแลกเปลี่ยนนามบัตร

เมื่อพบใครเป็นครั้งแรกในเรื่องธุรกิจหรือโอกาสที่เป็นทางการ จะมีการแลกเปลี่ยนนามบัตรเกิดขึ้น นามบัตรทำให้เกิดความสะดวกในการรู้จักการทำงานและตำแหน่งของอีกฝ่ายหนึ่ง และช่วยในการจดจำชื่อ เพราะชื่อของคนญี่ปุ่นนั้นจะมีกรณีที่ออกเสียงเหมือนกัน แต่จะเขียนด้วยตัวอักษรจีนที่ต่างกันอยู่มาก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องดูตัวอักษรเพื่อความแน่ใจ นี่เองที่ทำให้มีการใช้นามบัตรกันอย่างแพร่หลาย

การยื่นนามบัตรให้ ก็คือการแนะนำตัวอย่างหนึ่ง ที่คุณจะรู้จักสถานภาพในบริษัทของอีกฝ่ายหนึ่งจากนามบัตรที่ได้รับ และรู้ว่ามีความเกี่ยวข้องกับคุณอย่างไร นอกจากนี้นามบัตรยังมีประโยชน์ในการเผยแพร่เครือข่ายงานของคุณด้วย

คนญี่ปุ่นใช้นามบัตรแทนจดหมายแนะนำตัว แต่ในกรณีที่ใช้แทนจดหมายแนะนำตัว จะใช้กับบุคคลที่มีสถานภาพเท่ากันหรือต่ำกว่าเท่านั้น สำหรับผู้ที่อาวุโสกว่าควรเขียนเป็นจดหมาย

2.5 วัฒนธรรมด้านประเพณีประจำปี

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ขึ้นชื่อเรื่องประเพณีเก่าแก่มากที่สุดประเทศหนึ่งเลยก็ว่าได้จากการที่แม้ในยุคปัจจุบันที่ความเจริญก้าวหน้าเพิ่มมากขึ้นและวัฒนธรรมต่างชาติแฝงเข้ามาเรื่อยๆแต่คนญี่ปุ่นก็ไม่เคยละเลยธรรมเนียมเก่าแก่ของตัวเองเลยทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าชาวญี่ปุ่นยังคงสืบสานประเพณีเก่าแก่มาอย่างต่อเนื่องก็ได้ทำให้แม้แต่คนรุ่นหลังก็ยังรู้สึกผูกพันกับวัฒนธรรมดั้งเดิมเหล่านี้ด้วย โดยจะมีทั้งเทศกาลประจำปี เทศกาลประจำท้องถิ่น เทศกาลด้านเกษตรกรรม รวมไปถึงเทศกาลฤดูร้อน

2.5.1 เทศกาลปีใหม่

วันปีใหม่เป็นเทศกาลที่สำคัญที่สุดในเทศกาลตลอดทั้งปี สำหรับปีใหม่เป็นเทศกาลต้อนรับเทศกาลแห่งปี วิธีการต้อนรับปีใหม่ที่ยึดมาด้วยความหวัง สะท้อนให้เห็นอย่างละเอียดอ่อนถึงสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยในระยะหลังมานี้มีประชาชนที่ใช้เวลาในช่วงวันหยุดสิ้นปีต่อเนื่องกับต้นปีตามสถานที่พักผ่อนหย่อนใจหรือเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ก็มีประชาชนจำนวนมากที่ฉลองวันปีใหม่ซึ่งเป็นวันหยุดพักผ่อนอันศักดิ์สิทธิ์พร้อมหน้าพร้อมตากันทั้งครอบครัว บางคนก็เริ่มด้วยการไปนมัสการที่วัดชินโตหรือวัดพุทธเป็นครั้งแรกของปีใหม่ โดยมักจะสวมจะซุกกิโมโน เมื่อระฆังตีส่งท้ายปีเก่าดังขึ้น บางคนก็นั่งล้อมดูโทรทัศน์กันทั้งครอบครัวต้อนรับเช้าของวันขึ้นปีใหม่ บ้างก็ไปที่ยอดเขาหรือชายทะเลเพื่อรอคอยอาทิตย์อุทัยแรกของปีใหม่ แต่จะอย่างไรก็ตาม ในวันขึ้นปีใหม่ชาวญี่ปุ่น โดยทั่วไปจะดื่มเหล้าสาเกปรุงรสด้วยสมุนไพร และรับประทานซูโม่จิ กับอาหารญี่ปุ่นใหม่แบบดั้งเดิม เพื่อการฉลองปีใหม่ จากนั้นก็จะดูบัตร์อวยพรปีใหม่ แล้วไปนมัสการที่วัดชินโตหรือวัดพุทธเป็นครั้งแรกของปี ช่วง 3 วันแรกของปีใหม่ตั้งแต่วันที่ 1-3 มกราคมเป็นวันหยุด ในช่วงนี้บางคนจะไปเยี่ยมเยียนญาติ เจ้านายในบริษัทหรือเพื่อนฝูงเพื่อกล่าวทักทายอวยพรในโอกาสปีใหม่ สำหรับเด็กจะยินดีปรีดากับเงินของขวัญปีใหม่ ซึ่งจะได้รับจากบุคคลในครอบครัวหรือจากญาติ

การละเล่นเทศกาลปีใหม่ตามขนบธรรมเนียมดั้งเดิม ได้แก่ การตีลูกขนไก่ การเล่นเกมข่าง การเล่นว่าว หรือการเล่นลูกเต๋าแบบญี่ปุ่น

2.5.2 เทศกาลตุ๊กตาฮินะ

เทศกาลตุ๊กตาฮินะ หรือ ฮินะมัทสึริ มีขึ้นในวันที่ 3 มีนาคม ครอบครัวที่มีลูกสาวจะประดับชุดตุ๊กตาฮินะที่เป็นตัวแทนบุคคลในราชสำนักโบราณ อวยพรให้เด็กผู้หญิงเติบโตมีสุขภาพแข็งแรง เนื่องจากตรงกับฤดูกาลที่ดอกท้อบาน จึงได้เชื่อมโยงภาพอันงดงามของดอกท้อซึ่งเหมาะกับการเฉลิมฉลองให้กับเด็กผู้หญิง เรียกเทศกาลที่ว่า โมะโมะโนะเซ็งกุ ด้วย ในครอบครัวที่มีเด็กผู้หญิงจะจัดเตรียมอาหารพิเศษสำหรับเทศกาลตุ๊กตานี้ไว้ แล้วเชิญเพื่อนหรือแขกมาร่วมฉลองกัน ที่โรงเรียนอนุบาลโดยทั่วไป เมื่อใกล้ถึงเทศกาลตุ๊กตา เด็กๆ จะสนุกสนานเพลิดเพลินกับการพับตุ๊กตากระดาษ ด้วยเหตุนี้ เทศกาลตุ๊กตาจึงช่วยให้เด็กๆ ในยุคปัจจุบัน ได้รับรู้กลิ่นอายของประเพณีดั้งเดิมและช่วยให้ผู้ใหญ่ได้ระลึกถึงความหลังอันสุดซึ่ง

2.5.3 เทศกาลชมดอกไม้ไฟ

ดอกไม้ไฟ หรือ ฮานาบิ ในญี่ปุ่นได้กลายเป็นสัญลักษณ์ประจำฤดูร้อนของญี่ปุ่นและเป็นความสวยงามที่น่าประทับใจสำหรับนักท่องเที่ยวและชาวญี่ปุ่นเองที่ได้มีโอกาสเดินทางไปชมดอกไม้ไฟญี่ปุ่นในช่วงฤดูร้อน ซึ่งจะจัดเป็นเทศกาลชมดอกไม้ไฟตามเมืองต่างๆทั่วญี่ปุ่นระหว่างเดือนกรกฎาคม-สิงหาคมของทุกปีเทศกาลชมดอกไม้ไฟเป็นงานที่หนุ่มสาวชาวญี่ปุ่นและครอบครัวทุกๆครอบครัวตั้งตารอเพราะเป็นโอกาสอันดีที่จะได้สวมใส่ชุดยูคาตะในคำคินของฤดูร้อนเพื่อออกไปชมดอกไม้ไฟกับเพื่อนๆหรือคนรักหรือพร้อมหน้ากันทั้งครอบครัวรวมทั้งนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปญี่ปุ่นในช่วงฤดูร้อนนี้จะไม่พลาดการชมดอกไม้ไฟอันสวยงามตระการตาที่ญี่ปุ่นอย่างแน่นอนและต่อไปนี่คือรายชื่อของเทศกาลดอกไม้ไฟต่างๆที่จะจัดขึ้นทั่วทั้งประเทศญี่ปุ่นสำหรับปีนี้

บทสรุป

1. วัฒนธรรมในด้านต่างๆของชนญี่ปุ่นที่ถ่ายทอดผ่านทางการ์ตูนเรื่อง “ ยอดนักสืบจิ๋วโคนัน ”

รูปแบบของการ์ตูนนำเสนอในรูปแบบของความบันเทิง เนื้อหาที่มีความหลากหลาย และสำหรับคนญี่ปุ่นแล้วการ์ตูนเป็นเครื่องมือในการปลูกฝังค่านิยมให้แก่คนรุ่นแล้วรุ่นเล่า เพราะเนื่องจากเนื้อหาที่สอดแทรกอยู่ในการ์ตูนนั้นทำให้สามารถรับรู้ได้ถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทั้งวัฒนธรรมด้านเครื่องแต่งกาย วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน วัฒนธรรมด้านที่อยู่อาศัย วัฒนธรรมด้านกิจกรรม และวัฒนธรรมด้านประเพณี ที่ได้ถูกถ่ายทอดออกมาผ่านเรื่องราวชีวิตประจำวันของตัวละครแต่ละตัว

2. รูปแบบและลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมญี่ปุ่นผ่านการนำเสนอในรูปแบบของการ์ตูน

การส่งออกวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะเฉพาะของญี่ปุ่น ทำให้พื้นที่วัฒนธรรมของญี่ปุ่นกลายเป็นสิ่งพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นการแทนคำว่า “มังงะ” และการเรียกแอนิเมชันที่สร้างจากญี่ปุ่นว่า “อนิเมะ”

และหากลองลึกไปถึงวัฒนธรรมย่อยต่างๆที่แพร่มาจากญี่ปุ่นก็จะพบว่ายังมีศัพท์ใหม่ๆอีกมากมายที่กลายเป็นคำสากลในระบบวัฒนธรรมย่อยของโลกไม่ว่าจะเป็นพื้นที่กระแสหลักหรือกระแสรองกลุ่มคนที่ถูกเรียกขานว่า “โอตาคุ” กลายเป็นสัญลักษณ์ของคนที่หมกมุ่นอยู่ในห้องนอนกับสิ่งที่พวกเขาหลงใหลอย่างการ์ตูน เกมอนิเมะหรือศิลปินคนโปรดเท่านั้นแต่พวกเขาได้ร่วมกันสร้างให้เกิดวัฒนธรรมย่อยที่แพร่กระจายแบบหยุดไม่อยู่ไปทั่วโลกเพื่อหลีกเลี่ยงหนีจากชีวิตในแต่ละวันท่ามกลางระเบียบประเพณีและวินัยอันเคร่งครัดสังคมญี่ปุ่นคือผู้สร้างโลกแฟนตาซีอันไม่มีขีดจำกัดที่สำคัญพวกเขาได้ส่งต่อความปรารถนาที่จะหลีกเลี่ยงและความหลงใหลในโลกเสมือนให้กับคนอื่นๆในโลกแห่งความจริงใบนี้ด้วยไม่น่าแปลกที่สังคมที่มีทั้งความซับซ้อนและความมุ่งมั่นสูงอย่างญี่ปุ่นคือสังคมที่โดดเด่นในการสร้างรูปแบบวัฒนธรรม

บรรณานุกรม

หนังสือและเอกสารตีพิมพ์ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ, ตปากร พุทธเกษตรและภัทรา บุรารักษ์. (2555). สื่อที่ใช้ของใครที่ชอบ. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

ฉันทนา จันทร์บรรจง. (2537). ประตูลูกญี่ปุ่น. พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

ปรีชา อิงคาภิรมย์. (2529). ประวัติวัฒนธรรมญี่ปุ่น : ภาพโดยทั่วไปอย่างกว้างๆ. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่น.

ปิยะ โชค ถาวรมาศ. (2555). ตำนานองค์กรพิมพ์. กรุงเทพมหานคร: นกสูก.

มณฑา พิมพ์ทอง. (2548). ธรรมเนียมญี่ปุ่น. พิมพ์ครั้งที่4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม.

ยุพา คลังสุวรรณ. (2547). ญี่ปุ่นสร้างชาติด้วยความจงรักภักดี ภูมิหลังทางวัฒนธรรมของสังคมญี่ปุ่น. กรุงเทพมหานคร: มติชน.

ลิทเทิลธอทส์. (2555). COOL JAPAN ความเจ๋ง มวลรวมประชาชาติกับการเรียกคืนความแข็งแกร่งของญี่ปุ่น. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

วิริยะ เพียรกิจจา. (2550). นี้อะไรญี่ปุ่น. กรุงเทพมหานคร: ปรีชาธรรม์ การพิมพ์.

สมพงษ์ งามแสงรัตน์. (2548). ใต้เสื่อตาดามิ. กรุงเทพมหานคร : แพรวสำนักพิมพ์.

แสวง จงสุจริตธรรม, ปราณิ จงสุจริตธรรม. (2548). วัฒนธรรมญี่ปุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม.

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ-นามสกุล นางสาวอุษณิษา สติศย์สถาพร
วัน/เดือน/ปีเกิด ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๗
ที่อยู่ ๓๘ องค์กรค้าของคุรุสภา ถนนพหลโยธิน ๘ ซอยพหลโยธิน
แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ๑๐๕๐๐

ประวัติการศึกษา

๒๕๕๕ ปริญญาตรี อักษรศาสตรบัณฑิต สาขาเอเชียศึกษา
คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
๒๕๕๕ มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนศรีอยุธยา ในพระอุปถัมภ์ฯ
๒๕๕๒ มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนศรีอยุธยา ในพระอุปถัมภ์ฯ
๒๕๔๕ ประถมศึกษา โรงเรียนสวนบัว